

ДОБРИН ПАСКАЛЕВ

ЗА СОЛУНСКИТЕ БРАТЯ

„Голи са народите без книги, немоци да се борят с противника на нашите души...“

Св. Константин-Кирил Философ, „Проглас към Евангелието“

За Братята отварям реч отново – на буквите ни първите творци, на мислите дарили родно слово, което живо и до днес звучи.

Че голи са народите без книги – безкнижните ги скрива
вечен мрак,
щом слънцето в душите
не достига,
затуй за братята отварям
дума пак.

Кой би могъл да каже
с обич „Мамо“,
кой спомен и следа оставя тук,
ако не беше Словото голямо,
събрало в себе си и знак, и звук.

Как бих могъл на свой език
да пиша
Родина, слънце, дом, дете,
любав?
На Братята във словото те дишат,
дарено нам със Божи благослов.

И думам – Братя,
бдете вий Отгоре,
пазете ни от чуждия камшик.
Как иначе врага си ще преборим
в душите си без вашия език.

Дано да го опазиме до века,
че в Словото е споменът за нас,
дори когато тръгва си човека,
написаното има още власт.

Със Братята започнах,
с тях завършвам,
запалиха те в мрака светлина.
Тя догмата за три езика скърши
със силата на нови писмена.
24–25.V.2020 г.

ВЛАДИМИР
СТОЯНОВ

Подир буквите кирилски
с радост вървя
и събирам тревите наболи,
прекосили нозете ми голи

СТАНКА БОНЕВА

ПО ПОВОД ГОДИШНАТА ИЗЛОЖБА (5.VI. 2024 Г.) НА ДЕТСКАТА ШКОЛА ПО ЖИВОПИС С РЪКОВОДИТЕЛ РАДКО МУРЗОВ

Когато човек присъства на събитие, което се случва периодично повече от 50 години, това е силно респектиращо. Означава, че не за десетки, а за хиляди млади хора рисуването е не само докосване до великото изкуство – то е потапяне. Не смятам, че епитетът „велико“ е преувеличение. Живописът, както музиката например, е универсален език. Не се нуждае от превод. Няма прегради за нея, защото посланията на творбите могат да бъдат разбрани и почувствани във всички кътчета на планетата. В този смисъл участниците в школата са щастливи. Учителят им – артистът, художникът, поетът Радко Мурзов, един знаков за Варна творец – не се нуждае от представяне. Имената на децата днес вероятно няма да запомним. Но ще запомним излъчането: в очите им и в техните рисунки. И ще попием от тези емоции в себе си. Ще помним атмосферата на събитието; ще помним, че сме били там. Всяка годишна изложба показва есенцията, резултата от многобройните часове пред статива. Децата не просто са таланти, те са много трудолюбиви. Чрез вещото ръководство на Майстор Мурзов, своя Учител, възпитаниците на школата са за-

винаги „заразени“ с изкуство. Без значение какви професии ще изберат, те до края на живота си ще рисуват картини, ще сънуват картини, ще виждат света в картини. И ще владеят силата, онази, с която

да накарат другите да „прогледнат“ през техните очи, да ги приобщат към още едно или повече светоусещания. Независимо дали са рисували Земята или Космоса, дали са представяли ежедневието си или нещо извънредно, което

е развълнувало; дали техните обекти са природата или хората, субектът е сърцето. А адресатът са всички останали, не само пристрастените към художествено изобразяване.

Годишната изложба е празник както за младите творци и техния ръководител, така и за всички зрители на изложбата. Наричаме тези художници деца, но те в някаква степен са зрели хора: хармонията няма възраст, а изкуството е еталон за хармония. То е опит, то е възпитание и най-главното – то е споделяне и част от онова израстване, което предполага уменията да изразиш душевността си отвъд думите.

На с. 11.

като път
през съляща вода.
А под царската мантия
на Преслав
богомилската сянка нараства –
сякаш Тайната книга опасна
в миг
запалва заспалия свят.

Век след век,
ден след ден,
час след час

нестинарки пристъпват в
забрава.
Пепелта след искрите остава,
след деня – онемелият мрак.
Песента им се плисва над нас,
а тревите надуват флигорни
и повяраха, че пак сме свободни
в този миг,
в този век,
в този час.

(Из „Пътят от трохи“, 2024 г.)

ВАНИЛИН ГАВРАИЛОВ

ПРАЗНИЧНА СЪЛЗА

Върви народът възродени,
но накъде – сам Господ знай:
изтича като кръв от вени
от своя свиден бащин край.

ВАНЯ КОЛЕВА

ПОЕТИЧНИЯТ КОНКУРС „И НИЩО ПОВЕЧЕ ОТ ЛЮБОВ“ – В ПАМЕТ НА ИВАН ОВЧАРОВ

Второто издание на организирания от Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна, поетичен конкурс „И нищо повече от любов“ – в памет на Иван Овчаров, бе тържествено финализирано на 26 април 2024 г.

Събитието се проведе в присъствието на ръководството на учебното заведение: на директора – Емил Груев, зам.-директора по учебната дейност и преподавател по български език и литература – Бончо Ангелов, учители, ученици. Водещи бяха учениците: Лидия Церовска – XII Д клас; Никола Султанов – V Б клас; Мартина Николова – V Б клас, умело напътствани от преподавателя по български език и литература – Пламен Керанов.

Почетен гост на празника бе Пейчо Овчаров, синът на Иван Овчаров. Присъстваха още Ваня Пенчева, учител по български език и литература и близка приятелка на сем. Овчарови; Милка Юдова от Издателство „Онгъл“, съдействала за отпечатването на „Алманах – 2024“; Ваня Колева, гл. ред. на в. КИЛ („Култура, Изкуство, Литература“).

Емоционално и въздейства-

И днес безпътница го води
далеч от родната страна –
не както Кирил и Методий –
в сърцата с мисия една;

не както наш’те възрожденци –
със цел да се завърнат пак,
а като клетки чуждоземци,
прогонени от глад и мрак...

Народът ни не е от вчера
с еднопосочен, сляп билет...
И кой му е дотолкоз верен –
да иска подвизи безчет?...

Навън изтича кръв и мозък,
душите ни изтичат там...
Децата ни се хранят с проза,
родителите – с гняв и срам!...

България ни е в сърцата –
където да сме по света.
Но със цената на сълзата
възвръщаме ли й кръвта?...

що бе награждаването на победителите в поетичната надпревара. Освен предвидените от ръководството на гимназията отличия – грамота и подарък – книгата на Соня Николова „Българска популярна енциклопедия“

(изд. 2020, в 896 с.), младите таланти получиха стихосбирки на Иван Овчаров, дарени им от неговия син. Лауреати на отличията са: Първа награда – Магдалена Вълчева – XII Г клас – за „Виж как“; Втора награда – Теодора-Десислава Ахпазова – XII Е клас – за „До моята бъдеща любов“; Трета награда – Даная Благоева – X А клас – за „Кибритена душа“, и Калоян Стоянов – VI А клас – за „Надежда“.

Представен бе също и внушителният по обем – в 244 страници, „Алманах – 2024“ на Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“, изведен до окончателния си вид от Издателство „Онгъл“ – Варна.

На с. 4.

СТЕЛЯ КОСТОВА

О, МОЯ СВЯТА РЕЧ

Толкова си сладкоустна,
моя нежна, родна реч!
Как чуждици да допусна
да извършат грозна сеч!?
Как, омайниче вълшебна,
твоите звуци да предам,
и на друга реч нетребна
своята почит да отдам!?
Твоята сладост още мама
с най-прекрасните слова,
ми предаде, и захрани
с нежност всички сетива!
Ти, красива, благозвучна,
топла, свидна, родна реч,
на поляната ти тучна
няма да допусна сеч!!!

Напусна ни художникът Венцеслав Стоянов Антонов, скъп приятел и безрезервно подкрепящ инициативите и дейността на Сдружението на писателите – Варна. На 2 май 2024 г. тръгна той по пътя си във Вечността, оставяйки ни като спомен своето изкуство и философските си прозрения и обобщения.

Венцеслав Антонов е роден на 6 април 1942 г. в Бяла Слатина. Завършил е приложна графика и пространствено оформление (1972) в Националната художествена академия „Николай Павлович“ – София, при проф. Александър Поплилов.

Установява се във Варна. Работи в областите на кавалетна и приложна графика, живопис, плакат, скулптура, пространствено оформление, илюстрация. Създател е на монументални творби в курортите Златни пясъци и Слънчев ден; в квартал „Аспарухово“. Автор е на знака на Седмичата на морето и на Международния театрален фести-

In memoriam

ВЕНЦЕСЛАВ АНТОНОВ

(6.IV.1942 – 2.V.2024)

ство, Литература“) – от неговия бр. 1 (392), от 13 февруари 2020 г. насам. Художникът разработи всички плакати и покани за Националния литературен конкурс за разказ „Атанас Липчев“ – от първото му издание през 2015-а до деветото – през 2023 г., като даряваше и свои картини към наградите. Творби на Венцеслав Антонов ни гледат от челната корица и от вътрешните страници на сборника „Книга за другите сетива, с които възприемаме изкуството“, който бе издаден през 2020 г., в навечерието на 30-годишнината от основаването на Сдружението на писателите.

Венцеслав Антонов е сред инициаторите за учредяване на Международното биенале на графиката, провеждано от 1981 г. на всеки две години във Варна, като от 1996 г. е и негов директор. Директор на Галерията за графично изкуство – Варна.

Негови творби са притежание на художествени музеи и частни колекции в страната и чужбина. Между тях: Националната художествена галерия – София, Софийската градска художествена

галерия, Градската художествена галерия „Борис Георгиев“ – Варна, галериите в Шумен, Добрич, Силистра, Кърджали, в

Националната библиотека на Вашингтон, в Парижката национална библиотека и др. Участва в общи национални изложби, в изложби на варненските художници и в представителни изложби на българската графика в Москва, Санкт Петербург, Одеса, Алмати (Казакстан), Будапеща, Виена, Прага, Братислава, Люблина, Берлин, Париж, Баден-Баден, Вашингтон, Солун, Битоля и др. Също – в международни биеналета на графиката в Германия, Швейцария, Норвегия, Аржентина, Югославия; във всички издания на Международното биенале на графиката във Варна.

Носител е на наградата за приложна графика (1974); за графика – от Националния конкурс „Човекът и морето“ (1986). Лауреат на награда „Варна“ в категорията „Изобразителни изкуства“ (2003); на Голямата награда „Варна“ за цялостно творчество (2017). Отличен е с почетен плакет от Министерството на културата – за постижения в изкуството, и с Гран при на Фондация „Остен“ – за живопис (2017).

С Венцеслав Антонов Сдружението на писателите – Варна, изгуби един от най-верните си съмишленици, а варненската артистична общност – едно от ярките си лица. Българското изкуство се лиши от безспорен авторитет в графиката.

Бог да го прости и светъл път във Вечността!

Венцеслав Антонов – „Хипотези II“ – 1981 г.

вал „Варненско лято“.

Дело на Венцеслав Антонов е актуалното лого на Сдружението на писателите – Варна, символ и на вестник КИИ („Култура, Изку-

СЪБИТИЯ

На 18 февруари 2024 г. във връзка с навършване на 151 години от обесването на Васил Левски, общоградско поклонение в негова памет организираха: Сдружението за възстановяване на българската слава „Бран“, Църковното настоятелство при православен храм „Св. Архангел Михаил“ – Варна, Сдружението „Задругата „Хан Крум“, Общинският комитет – Варна, към Общобългарския комитет „Васил Левски“ и Регионалното тракийско дружество – Варна. Към тях се присъедини Сдружението на писателите – Варна.

Събитието се състоя в емблематичния храм „Св. Архангел Михаил“ (ул. „27 юли“ 9), в който е открито първото българско училище във Варна и където за първи път нашите съграждани са имали възможността да слушат богослужението на български, а не

ХРОНИКА

на гръцки език. Заупокойна молитва отслужи председателят на храма – отец Георги Стоименов. Беседа за връзката на Апостола с Варна и църквата изнесе проф. Станка Георгиева от Комитета „Васил Левски“. Дора Ефтимова от Сдружението на писателите прочете своето стихотворение „Васил Левски“. Пред Паметника на Апостола в градинката до Община Варна бяха поднесени венци и цветя.

На 26 февруари 2024 г., от 18 ч., в Центъра за съвременно изкуство и библиотека – Бургас, и Регионална библиотека „Пейо Яворов“ – Бургас (Бургас, ул. „Оборище“ 49–51, Конферентна зала, етаж 2), под наслов „Един роман – двама автори“ бе представен романът на Иван Доброгледски и Белла Донна (артистичен псевдоним на Донка Стоянова) – „Ключът на реката“.

На 1 март 2024 г., от 18 ч., в Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна, Отдел „Изкуство“ (ул. „Княз Николай Николаевич“ 3), бе представена книгата на Красимир Симеонов „Няма тайни“. За стихосбирката бе публикуван поглед на д-р Ваня Колева – „Няма тайни. Избрано“ на Красимир Симеонов“ – в електронното списание „Литературен свят“, брой 165, февруари 2024 г., <https://literaturesviat.com/?p=195459>.

На 3 март 2024 г. в Музея на Възраждането – Варна (ул. „Д-р Людвик Заменхоф“ 21), бе представена книгата на д-р Ивета Рашева „Непознатите писма на Райна Попгеоргиева“. В оригинал са включени 34 писма, които не са публикувани досега и са слабо проучени. Д-р Ивета Рашева разказа за живота на Райка

На с. 11

In memoriam

Проф. ВЕНЕЛИН БОЖИДАРОВ

(7.X.1955 – 15.IV.2024)

На 15 април 2024 г. внезапно изгубихме проф. Венелин Божидаров, изтъкнат скулптор, член на Съюза на българските художници, дългогодишен преподавател в Техническия университет – Варна. Той е съосновател на катедра „Индустириален дизайн“, един от авторитетите, помогнал

Проф. Венелин Божидаров – „Рибарят и златната рибка“

на много млади хора в успешната им реализация в дизайнерската професия.

Проф. Венелин Божидаров е роден на 7 октомври 1955 г. във Варна. Завършил е специалност „Скулптура“ при Панайот Димитров във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. От 2009 г. е професор по формообразуване в Техническия университет – Варна. Има множество самостоятелни изложби и участия в национални изложби и пленери. Негови творби са ценено притежание на колекции у нас и в чужбина.

Пластиките на проф. Венелин Божидаров – „Рибарят и златната рибка“ (на площада, където се пресичат бул. „Княз Борис I“, улица „Михаил Колодич“ и улица „Воден“), „Звездоброец“, „Портал: Въздух и вода“, са част от съвременната скулптура, която оформя облика на Варна и културното наследство за града.

ДОБРИН ПАСКАЛЕВ

ЗЛАТНА РИБКА

В памет на Венелин, приятел и скулптор на „Рибарят и златната рибка“ в центъра на Варна

Той златна рибка хвана от морето и на площада с нея тук стои; отвлеche го сирена на небето – да вае горе нейните черти.

Сирените са гибелно опасни – и все мъжете мамят те към тях; но може би сред висини безгласни пак вае той, ала със звезден прах.

ПОКАНА ЗА УЧАСТИЕ

Сдружението на писателите – Варна обявява

ДЕСЕТИ НАЦИОНАЛЕН ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС ЗА РАЗКАЗ „АТАНАС ЛИПЧЕВ“

„...сънуваше, че тази нощ му е последната. Че утре вече няма да го има на Божия свят.“

Атанас Липчев

Условия:

1. Конкурсът е отворен за автори над 18-годишна възраст.
2. Творбите се приемат само в електронен вариант на literaturenkonkurs@abv.bg
3. Приема се един разказ до 4 (четири) страници, шрифт Times New Roman, размер 12.
4. Конкурсът е анонимен. Разказите не трябва да са публикувани никъде преди това, включително в интернет, респ. в социалните мрежи.
5. Творбите трябва да се изпратят в два файла: в единия - само творбата; във втория - при творбата да са вписани трите имена на участника и данни за кореспонденция: домашен адрес, телефон, адрес на електронна поща и кратки биографични данни на автора.
6. С участието си в настоящия конкурс авторите се съгласяват творбите им да бъдат публикувани в медия или сборник.
7. Награди: първа награда - 500 лв.; втора награда - 300 лв.; трета награда - 200 лв., поощрителни и юбилейни награди.
8. Краен срок за участие: 30 юни 2024 г.

Творбите ще се оценяват от компетентно жури на анонимен принцип. Тържественото награждаване на лауреатите ще се състои на 28.09.2024 г. в Арт салона на Радио Варна. Наградени участници, които не могат да присъстват на събитието, ще получат отличията си по избрана от тях куриерска фирма за тяхна сметка. Успех на участниците!

ПОСВЕЩЕНИЯ

**МАТЕЙНА
НУЛИС**

АТЕСТАТ

*На Тодор
Анастасов**

Над бездна от
коварства
Тихо тихо
Струи Светлината
От сърцето
На гордия мъж

Когато розите
В градината му вехнат
От пречупеното дихание
На слънце и пролетна роса
Той нежно ги сгушва в прегръдка
И бодлите им притъпили връхчета
Вдишват съкровено
Бликналата любов

Когато зальците хляб
Са като спечена глина
И недоимък джобове
Дебне
Синевата в очите му се дави
И благословена увереност
В светлото
Прелива в усмивка

Когато алени струи
От кървящите рани
Се стичат
По грапавото лице на деня
Стоманена воля
Заклучва сълзите

Когато удари под кръста
Повеждат битка
Да умъртвят сетивата му
Той с шепи раздава звезди
И живи души се разтварят
Словно плодно небе

Това е да срещнеш
Гордия мъж –
Пиката на алебарда
Готова да се забие
Само
В собственото му сърце.

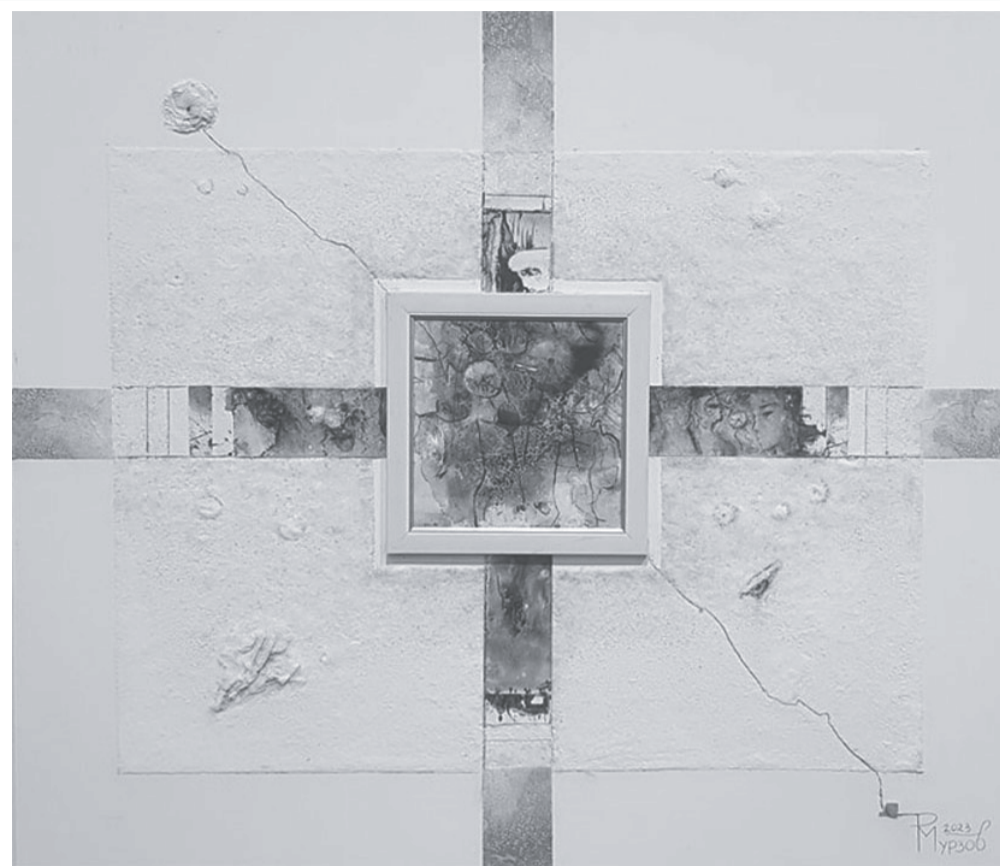
2019 г.

* Режисьорът на филма „Дамасцена“, 2017 г.

ПИСМО ДО ВАЛЕРИ

*Човек не ни е брат, а самолет,
за който няма никъде летище.
Валери Станков*

И аз така си мисля Валери.
И често търся валериан
за да продължа полета си
в строченото* небе
от паркетни ухажори.
Усукват ваклите си мустаци
около крилете ми
като примки за бесене
и вярват че ще кацна аварийно
с илюзия за обожавано летище.
Но те забравят
че гледам отвисоко
и пистата, която ми предлагат
е раздробената им същност
като чакъла под босите нозе.
И витлото на душата ми
искат да пречупят
с надеждата, че ще разбия лоба си

Радко Мурзов – „Глухарчета“

в летище, опожарено
от бензинови страсти.

Но и това не знаят,
че са монтьори
от палеозойската ера
и моторът на сърцето ми се пали
с керосина на взаимната хармония
и катапулта към Слънцето.

Прав си, Валери!
Няма летища за самолети
когато душевните писти
са некрополи в подземията на Хадес.
2005 г.

*Строчено (диалектна дума) – сгърчило
се небе, намръщено, сърдито, мрачно небе
или време.

МАКРООТСКОК

На Димитър Калев

От вдъхновението на Небесен извор
приждат гъвкавите бързеи на Разума,
клокощещата бистрота на пулса,
водите благи на Душата.

Единороден със това тризвучие,
облича се животът ти
във смисъл и сияние.
Сърцевината му
извайва очертание –
Лечебницата за страдание
на ретини скърбящи
по кървяща Светлина.

От вдъхновението на Небесен извор,
над крехката и тленна багреница
възлиза Божия десница,
в шепата си сгушила
светлинния ти взор.

2001 г.

ПИСМО ДО БЕЛОНОГАТА

На Елка Няголова

Бяла си, Ели.
Много си бяла, Мила.
В бяло ложе зачената

с помисли бели

и в бяла люлка отгледана
с милувката блага на Бога.

Бяла си, Ели.
Много си бяла, Мила.

Белодрешна, белогрешна,
беломислеща, белогрееща.

Със сърце белолико посрещаш
забитите в гръб алебарди

и с чувства белоръки галиш
клетите Светулки в Абсолюта.

И словата ти бели
с клирични литаври

са възпели на Прогледналите
болката в трели.

А когато виолетовата светлина
разгърне своята плащеница

и твоят лястовичи глас
отвъд предела отлети –

от скръб зениците на Свещоливниците
в пламъци ще изгорят.
От следите ти, милостиво
оставили знаци –
възродени белокрили Пощальони

ще прелитат над мравуняка гъгнец
с нескончаеми „Писма от Белоногата“*.
2001 г.

*„Требник или писма от Белоногата“
(2000) – стихосбирка от Елка Няголова.

**В ДЪЛБИНИТЕ
НА СКЕПСИСА**

В памет на Атанас Липчев

Като набъбнал тромб
В аортата на „Тихия бял Дунав“*
Харон усърдно гребеше
по „Пътя към зимата“**

През „Фустанелата“* на етера
Душата ти лекокрило изпърха
В новия си дом „На другия бряг
на реката“**

Верните приятели рибарите
Омърлушени тешаха
февруарската скръб
С любимата ти водка в таляните
на Понт Евксинт

А беше рано перото ти да спре
динамичния си ход...

Дали от виелицата разногласия
се уплаши

Приятелю
Дали от чезнещите рибни пасажи
Или от прииждащите
щатни дворцографци?!

Дали от ситносроените мрежи
на лицемерието

И високото налягане в сърцето
на битието

Дали?

Но нали не си забравил
Че си Атанас Атанатос**
И соловата ти партия от леещ се слог
Ще се извиси над мимолетните

словесни вълни
И ще запълни неизписаните страници
със значимостта на Липчевския Логос –
светещ фенер в дълбините
на Скепсиса!
Февруари 2010 г.

*„Тихият бял Дунав“, „Пътят към зимата“,
„Фустанела“, „На другия бряг на реката“ –
романи от Атанас Липчев.
** Атанатос (Αθάνατος) – безсмъртен.

АПОЛОГИЧНО

В памет на Емил Иванов

Мъчително и бавно дъхът ти
изкачваше Голгота.

От ридовете на съдбата не те пожали
стремителният мрак.

С поглед небесен прегърнал
Светлината, ти с охота

тленното надскочи и прекрачи
разделителния знак.

На Заговезни поиска прошка от нас
и сълзите неизплакани,

стаени по мъжки до сетния час
издялаха тежкия кръст

от ранени слова
и многостъпен ямб екна

в диханната синева.
Тлеещи островитяни

в разводнената литература
благославяха доземи

вилнеещата халтура,
но словесната мощ на твоите рубаи

вдъхновено изпълваше
небесните сараи.

Сега лежиш смълчан с лиричното
рондо* на земния ти ход,

а смирените миряни те изпращат към
небето със сонетен съпровод.
2010 г

*Рондо – стил в поезията, при който някои
стихове се повтарят в строго определен
ред и който поетът Е. Иванов владееше
майсторски.

МЛАДЕЖКА ЛИРА

МАГДА-ЛЕНА ВЪЛЧЕВА

Магдалена Вълчева – XII Г клас в Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна, лауреат на Първа награда – за „Виж как“, и Пейчо Овчаров.

ВИЖ КАК

В очите ти аз видях небето и как то се сливаше с морето, видях как звездите рисуват картина, картина, как ме наричаш „Любима“. Моля те, замълчи и моля те, не мисли, в очите ми погледни, виж морето и звездите, погали ме по косите и ме целуни.

ТЕОДОРА-ДЕСИ-СЛАВА АХПАЗОВА

Теодора-Десислава Ахпазова – XII Е клас в Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна, носител на Втора награда – за „До моята бъдеща любов“, и Пейчо Овчаров.

ДО МОЯТА БЪДЕЩА ЛЮБОВ

Не те познавам и навярно не познаваш мен. Не зная кой си, откъде си или кога със тебе двама ще се съберем. Но се надявам ти това да прочетеш, за да виждаш как очите ми сияят

ВАНЯ КОЛЕВА

ПОЕТИЧНИЯТ КОНКУРС

„И НИЩО ПОВЕЧЕ ОТ ЛЮБОВ“ – В ПАМЕТ НА ИВАН ОВЧАРОВ

От с. 1. „Алманахът“ събира авторски текстове – стихотворения и белетристични творби на български и различни чужди езици, написани от ученици, както и преводи, направени от възпитаници и преподаватели. Книгата е богато илюстрирана с картини – живопис и графика, на млади художници, обучаеми в гимназията. Подготвена с вдъхновение и обич, тя бе посрещната с радост и чувство за споделеност от присъстващите.

Показател за интереса към изданието е пантомимата „Крадец на алманаси“, подготвена и артистично изпълнена от два-

всеки ден, когато си до мен. Искам да ме разбираш! Да ме обичаш! Да ми подаряваш цветя. Да ме научиш да бъда щастлива И да ми покажеш смисъла на любовта! Искам да си говорим всеки миг. Дори всеки ден! И знам, досадно е, но искам да ми се усмихваш всеки път, когато вгледаш се във мен! Искам да ходим на кино, да си купуваме книги... Четеш книги, нали? Искам всеки път, когато плача, да си до мен и да изтриваш

моите сълзи. Когато чувствам се безсилна, да ми казваш:

„Силна си! Недей плачи!“ А после да ме галиш по косите. Да ме гушнеш. Стушени, да си заспим. Искам да се смеем. Обичам и смеа. Да се разхождаме цяло лято по плажа, а зимата да гледаме снега! Искам любовта, която вече я има само в книгите, филмите, и може би в съня.

ДАНАЯ БЛАГОЕВА

Даная Благоева – X А клас в Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна, носител на Трета награда – за „Кибритена душа“, и Пейчо Овчаров.

КИБРИТЕНА ДУША

Почувствах в мен топлината, която разпали, когато целуна ме нежно в нощта със дъжда. Сякаш кибритена клечка душевно попари, но покрай сухите горят и мокрите дърва.

Дали вселенски, или по-скоро случайно

ни свърза обща нишка, по-точно съдба. А когато слепени са две клечки фабрично фатално, пламъкът ще гори дори под вода.

Не е лесно да опазиш искрата все ясна, да поддържаш огъня жив, далеч от Зефир. Но когато сме двама срещу бурята бясна, любовта ще бъде огън безспир.

Нека ти да си моят пламък, който не гасне, нека те пазя дори когато застигне ме старостта. От сърцето чупя, да може на теб да ти пасне. А ти не би преглътнал егото си в името на любовта?

КАЛОЯН СТОЯНОВ

Калоян Стоянов – VI А клас в Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна, носител на Трета награда – за „Надежда“, Пейчо Овчаров (вляво) и Пламен Керанов (вдясно).

НАДЕЖДА

Прокарва се в душата ти нотка тъга, която потъва в бездънна, пуста тъмнина. Но дори и малка, тази капчица тъга е способна да погълне теб и цялата земя.

Протакат се дните тежко и бавно, а минутите се влечат като неудобни обувки, които трябва да носиш дълго, безславно. Времето сякаш боли и сърцето пробужда с хиляда игли.

После небето, морето, душата и тя, изчезват безследно в гъста и мътна мъгла. Но животът изглежда устроен така, че когато почувстваш се напълно изгубен в тъга, случайно или може би не, намира те надеждата и те зове: „Ела, ела, ела...“

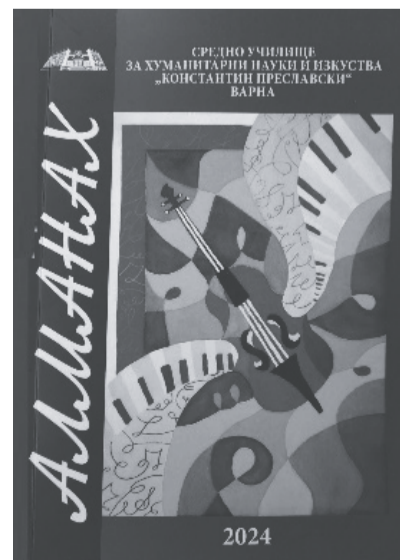
Трябва да вярваш, че винаги има надежда, която да облечеш като топла, приятна одежда. Като стар морски фар да проправи път във тъгата и да остави светла дияра в душата. Но тъй както светлината се вижда най-ясно в тъмата, така най-лесно надежда намират тези, които вече от мъка разбират.

Радко Мурзов – „Леда и Лебедът“

– Варна, в периода 2012 – 2015 г.

Лауреат е на две награди „Варна“ за литература. Носител на: Първа награда на Националния конкурс на името на Петко и Пенчо Славейкови за лирическо стихотворение – гр. Трявна, май 2019 г.; Първа награда от Национален конкурс „Никола Вапцаров“ на в. „Български писател“ (1999); Първа награда от Национален конкурс „Пеньо Пенев“ (Димитровград, 1988). И още десетки други, за да се стигне до началото –

за първата му публикация в печата (сп. „Родна реч“, 1976 г.).

*

Поетичният конкурс „И нищо повече от любов“ е знак за заслужена почит и поклон към твореца, изследователя, преподавателя, към радателя за знание и култура – Иван Овчаров. Заслужава уважение и адмирации Средното училище за хуманитарни науки и изкуства „Константин Преславски“ – Варна, за това, че учреди и за втори път вече организира този конкурс.

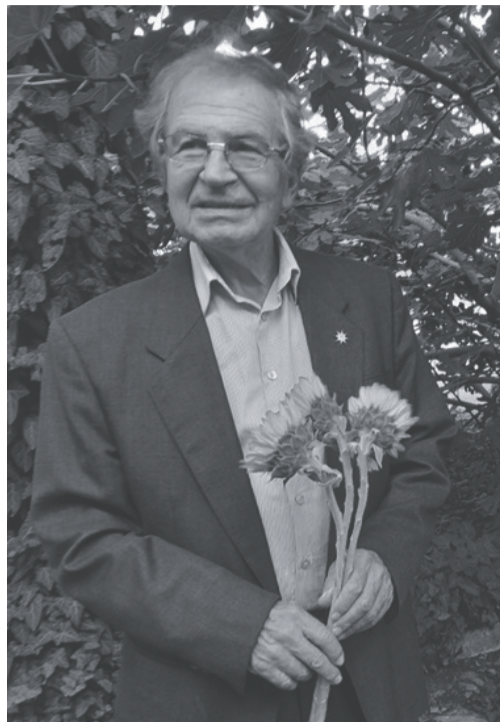
Достолепените 85 години празнува Радко Мурзов – изключителен и всякога изненадващ художник, оригинален поет, добър и уважаван педагог, търсец и постигащ смели решения творец. Красота, романтика, фантазия и приказност в творбите му се преплитат с реалността, за да пресъздават един магичен и неповторим свят, философски промислящ, задаващ въпроси и търсец отговори. Творец авангардист с национално значение, едно от знаковите лица на гр. Варна и почетен член на Сдружението на писателите в града.

Радко Мурзов е роден на 3 април 1939 г. в с. Козаре, Бургаски окръг, където майка му е учителка и директор на училището, а баща му е чиновник в съседната община. Впоследствие семейството се преселва в гр. Карнобат – града на детството и ранната младост на Радко Мурзов.

Завършва руска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1962) и една година е учител в село Козичино, община Поморие, област Бургас. През втората година след дипломирането си учителства в Поморие, но властно го тегли желанието да рисува, да си служи не само със слово, а и с езика на изображението. Колегите му го насърчават, особено учителят по философия – г-н Каварджиков, чиито слова творецът и досега цитира с признателност: „Изкуството е един необятен път. Тръгни по него. Като учител, човек неизбежно се повтаря. Като художник – винаги е различно.“ Воден от мечтата си,

ВАНЯ КОЛЕВА

ЧЕСТИТИ 85 ГОДИНИ НА РАДКО МУРЗОВ!

през 1964 г. Радко Мурзов кандидатства и е приет в Художествена академия в София, специалност „Живопис“, която завършва с отличие през 1970 г. От 1976 г. е член на СБХ – София.

От 1971 г. Радко Мурзов живее във Варна. От 1971-ва ръководи Детска школа по живопис. Школата е с международна известност, получила е 95 медала и над 450 грамоти от международни и национални конкурси на детската рисунка. Доказателство за професионализма и художническо-педагогическия талант на ръководи-

теля ѝ е фактът, че над 80 от някогашните му възпитаници вече са художници с висше художествено образование. За безспорния принос на Радко Мурзов в областта на кавалетната живопис, рисунката, графиката и декоративно-монументалните изкуства, както и за създаването и развитието на Детската живописна школа, той е отличен с Награда „Варна“ в областта на културата за 2005 г. Получава Почетен знак на кмета на Варна за 2010 г. Удостоен е със званието „Почетен гражданин на Варна“ през 2016 г.

Многобройни през годините са изложбите на Радко Мурзов. Показателни са тези от последните години. Юбилейната ретроспективна изложба „Пътят“, представена от 1 до 30 юли 2021 г. в София, в галерията на СБХ – „Шипка“ 6, етаж 2 – експозицията включва респектиращите като брой 115 картини, а като съдържание е всеобхватна, с представителни образци от различните творчески периоди и най-характерните негови цикли. Или голямата – с 80 картини, експозиция във Варна, открита на 2 октомври 2019 г. в Градската художествена галерия „Борис Георгиев“.

После, тематичната изложба „Кристализации“ – с 51 картини, представени от 13 юли до 3 август 2023 г. в галерия „Графит“ – Варна (бул. „Княз Борис I“, № 65). А след нея и второто издание с този наслов – „Кристализации II“, отново с 51 картини, някои от тях – съвсем нови, показани в Арт салона на Радко Варна от 8 май до 7 юни 2024 г. Последните две експозиции са свързани със свойствата на солта, водата и кристализацията, като художникът разчита на идещото от Античността митопоеетично, метафорично и философско познание за тях, най-вече на значимостта им като памет. В тази посока той работи от няколко години – в бр. 3 (399) на в. КИЛ („Култура, Изкуство, Литература“) за септември 2021 г. бе показана първата картина от цикъла. И ако за почитателите на изкуството картините са впечатляващи като въздействие и внушения, то за твореца технологичните предизвикателства очевидно са любопитни, а изненадата и радостта от художествените резултати – вдъхновяващи. Защото за кратък период Радко Мурзов подготви двете мащабни изложби. А те и двете очароват с деликатността, но и с авангардната си същност, с дълбочина на философските проникновения.

От друга страна, книгата „Пулсации“ (Варна: Изд. „Славена“, 2019) – поетична сбирка, която събира в здрав възел, за да

разчлени и визуализира, да покаже чрез слово – в стихове, и чрез изображение опитите на автора за проникване в дълбините и същината на явленията. Да изведе и очертае представи и размисли, разбирания и прозрения за обкръжаващия свят.

За него българският изкуствовед, културолог, траколог и политик – проф. Иван Маразов, отбелязва: Радко Мурзов е „мислещ художник“. „Чрез образите на хората, чрез пейзажа или натюрморта той създава метафори, притчи за живота, както прави и в своята поезия. Неговите изпълнени с асоциации картини не са „документи“ на времето; те са лична оценка за епохата, понякога и присъда над нея. Дълбоко хуманистичната природа на художника не му позволява безучастност; тя го застава да трепне, да реагира, да заеме позиция, да се изкаже по големите и вечни въпроси за същността на човешкия живот. И за мястото му в обществото, и за отговорността пред него.“ Нещо важно – в картините на Радко Мурзов „няма веднъж завинаги избран маниер, всичко в тази живопис зависи от целта на посланието, което с дадената картина той отправя към хората“.

Сърдечно поздравяваме Радко Мурзов по повод неговата годишнина и му желаем добро здраве, енергия и сили, бодър дух! Да осъществява и най-смелите си лични творчески проекти и да се радва на постиженията на възпитаниците си от Детската школа! И да не спира да пише красивите си стихове!

РАДКО МУРЗОВ

МОИТЕ „ПУЛСАЦИИ“

Откровено казано, до последно се колебая и изпитвам неудобство от това, че ще публикувам своите стихове. Писал съм ги през годините само за себе си, като лична изповед. Чувствам се като срамежливо дете, на което са узнали тайните. В семейството ми не знаеха за стиховете до 2010 г., когато издадох втория си художествен албум, по случай 70-годишния ми юбилей, където паралелно с картините имаше и стихове.

...Моят живот, моята съдба – това е изобразителното изкуство. Винаги съм искал и съм се стремил да бъда истински художник, а стихове съм писал малко, само

тогава, когато емоциите са ми идвали малко повече от обикновено. Картините, рисунките са стотици, може би хиляди, а стихотворенията са около петдесет. (...)

Сега, като се замисля, си правя извода, че писането на стихове за мен е било епизодично занимание с два пика: следването ми в Руска филология и учителстването ми в Козичино. Един дълъг период – от 1964 до 1994 г. – аз не съм писал нищо. Това бе период на следване в Академията и професионалното ми утвърждаване като художник.

Цялото ми внимание и духовна енергия бяха насочени към изобразителното изкуство. Излиза, че поетичните ми проблясъци са били като младеж на 18 – 25 години, и после като възрастен човек – след 50 години.

Из книгата „Пулсации“, 2019, с. 5–7.

ЛУНАТА НА МОЕТО ДЕТСТВО

С пеперуда – хвърчило

летя към звездите
в необятни пространства...
В картината –

клетка

Вселената впитам
с пъстроцветни селения.
Посоки отвсякъде!
Посоки наникъде
деня ми премрежват
с огромна Луна...
Луната на моето детство!
Къде е баща ми, с гърба си
от времето – вълк, да ме пази?
А залезът близко е.
И крача САМОТЕН.
И крача БЕЗКРАЙНО
към храма далечен.

2015 г.

ОТКРОВЕНИЕ

На Ваня Колева

Скъсява се пътеката на моя ден.
Коварно слънцето пълзи на запад.
Още малко, още мъничко остава...
Една копрала път остана
и после – непрогледен мрак.
Махалото на времето не спира.
Напред, назад!...
Сърцето ми болезнено пулсира.
Поспре за миг, но тръгва пак.
Пресъхнало дърво
зелени клони сплита.
Напук на времето цъфти!
А сякаш беше вчера...
От селската чешма поточе

стрелва се.

Бълбука и все напред напират
към необятното море,
където старецът-дете,
под купола на звездното небе,
кристали бляскави събира.

2024 г.

Радко Мурзов – „Луната на моето детство“

ВАНЯ КОЛЕВА

„ПРЕМЪЛЧАВАНИ ПРИЗНАНИЯ“ НА ИВАН КЪОСЕВ – ВОПЪЛ И ЗОВ В РИТЪМА НА ЗВУЦИ И БАГРИ

...за любов става въпрос“ (с. 6), казва Иван Къосев за книгата си „Премълчавани признания. Интимна лирика“ (София: ИК „Огледало“, 2023), с илюстрации от цикъла „Бели измерения“ на Радко Мурзов. Книгата е в някакъв смисъл двугласна, двузвучна, доколкото разчита на два типа изразяване – на словото и мерената реч, чрез лириката на Иван Къосев, и на изображението, и на въздушно-ефирната лекота при картините на Радко Мурзов. Боравейки с различни по характер изказ и образност, двамата автори изповядват пред-

ставите си за любовта като красота и светлина. За нравственото и духовно извисяване, като път за търсене и отстояване на свободата.

На експресията на бялото разчита художникът Радко Мурзов в „Бели измерения“, но и на контраста в триадата „бяло – синьо – червено“. На леките нюанси при преходите между тоновете. Основава се той на по-ясните или едва забележими шрихи в зарисовката на образите. Постигнати с необикновена лекота и пестеливост на средствата, женските образи в цикъла на Радко Мурзов покоряват със светлите си лъчисти погледи,

с киприте усмивки, странно напомнящи туптящи сърца. Съзерцателно-замечтани и бленуващи, или смълчано-съсредоточени и замислени, загадъчно усмихнати и наблюдаващи, женските образи видимо наблюдават и сякаш проучват света. В своята чистота и неподправеност те излъчват енергия, сила на духа и непокорство. Поставени в обкръжение то на глухарчета – нежни, едва доловими в полета към необятното; или на греещи като аленни сърца балони, които семантично се свързват с елементи у самите

На с. 8

ИДЕЯТА

България принадлежи към антарктическото „семејство“ само от 29 държави в света. На континента изследователските бази са 76 – сред тях 40 са целогодишни и 36 – сезонни. Най-много бази има Аржентина – 13, следвана от Русия – 10, Чили – 9, Китай – 4, САЩ – 3 (едната от тях е най-голяма), и др. По една база имат 17 държави, сред които и България – сезонна, използвана през тамошния летния период, ориентировъчно в периода ноември – май.

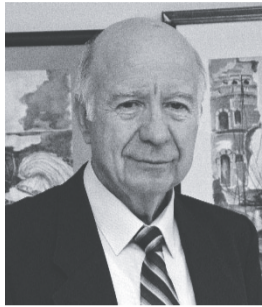
През 1988 г. са положени основите на Българската антарктическа база (БАБ) „Св. Климент Охридски“. През 1993 г. съоръженията са обновени; от 1995 г. функционира пощенска станция;

ВАЛЕНТИН ДИМИТРОВ

По информация и снимки на ВВМУ, БАИ, БТА, Maritime.bg.

МИСИЯ „АНТАРКТИДА“

Военният научноизследователски кораб 421 – „Св. св. Кирил и Методий“, участва в две експедиции до Ледения континент

Отчитайки липсата днес на сериозен български научноизследователски кораб, както и отдалечената мечта на Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ – Варна, отново да има свой

на Бразилия, Чили и Аржентина (самолети С-130 Херкулес); на кораби на ВМС на Испания („Хесперидес“ и „Лас Палмас“), на ВМС на Чили („Ари Ронжел“ и „Карлук“), на Аржентина, рядко на други граждански кораби и самолети.

антарктически амбиции.

Основоположници на тази идея, организатори и истински борци за нейната реализация са двама учени: началникът на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ – флотилен адмирал проф. д.в.н. Боян Медникаров, и председателят на Българския антарктически институт – проф. д.н. Христо Пимпирев. Той е първият българин, развял родното знаме на Южния полюс в състава на международна експедиция. Участник е в Първата (1987/1988 г.) и е ръководител на ежегодните национални научни експедиции до Антарктика. Медникаров оправдава напълно етимологията на думата „началник“ – начело, в началото. Лично участва в най-важните етапи и на двете антарктически експедиции. Пимпирев е доктор хонорис кауза на Морското училище.

За осъществяването на идеята се създава консорциум „Българска антарктическа база „Св. Климент Охридски“ и научноизследователски кораб“. Всъщност за първи път около идеята за придобиване на един кораб се обединяват усилията на институциите, които биха имали полза от него – ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, Техническият университет – Варна, Институтът по океанология, Институтът за рибни ресурси, Центърът по хидро- и аеродинамика, Медицинският университет – Варна, Националният институт по хидрология и метеорология, Софийският университет „Св. Климент Охридски“, Селскостопанската академия и други.

Консорциумът „БАБ „Св. Климент Охридски“ и научноизследователски кораб“, чиито членове са ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, Софийският университет „Св. Климент Охридски“ и Български-

ят антарктически институт (БАИ), осигурява първоначалните средства.

КОРАБЪТ

Финансовата рамка на бъдещия кораб – до 1 203 000 лева, заедно с ред други изисквания залягат в обществена поръчка през януари 2021 г. Ден преди крайния срок (22 март 2021 г.) за участие в процедурата, единствена оферта е подадена от „Geosubsea Technology“ Ltd. – руска фирма, регистрирана в Кипър, която има един кораб. Девятчленна комисия, предимно от Морското училище, одобрява закупуването за 1 190 970 лева без ДДС на изследователския кораб „Искатель“ (трето име), построен през 1984 г. в Норвегия, плаващ под руски флаг, с мениджър Subsea Survey Solutions, регистрирана в Москва. В активна експлоатация последно корабът е бил през 2018 г. в Израел, а от април същата година престоява в ТЕРЕМ КРЗ „Флотски арсенал“ с неясна съдба.

Новопридобитият кораб е привлечен от портовите влекачи „Alkaid“ и „Castor“ от Флотския арсенал до определения му кей във Военноморска база – Варна, където на 27 юли 2021 г. се провежда ритуалът за вдигането на флага и именуването му. След речите на официалните лица на кораба с командир капитан II ранг Николай Данаилов, тържествено е издигнат българският военноморски флаг (получен от началника на отбраната) и флагете за разцветяване, след което кръстницата – бургаската актриса Мария Бакалова, разбива бутилка шампанско в борда му и му дава името „Св. св. Кирил и Методий“ (бордови номер 421), подбрано с конкурс сред повече от 250 предложения от специална комисия.

Предназначението на военния научноизследователски кораб „Св. св. Кирил и Методий“ (НИК 421), който е в състава на Морското училище, е да осигурява българските национални антарктически експедиции, да осъществява научноизследователски дейности от Националната програма за полярни изследвания, както и такива в Черно море и Световния океан, да се използва за практиките на обучаемите от Морското училище и на други морски образователни институции. С него ще се осъществяват и хидрографски изследвания за нуждите на ВМС. Може да бъде чартиран в интерес на други ползватели.

Още на 18 и 19 септември

2021 г. на НИК 421 курсанти от Училището провеждат първата си учебна практика. Те са запознати с ежедневието на щатния екипаж от 20 души (могат да се приемат и до 40 изследователи), общото устройство на кораба, котвения механизъм, подемните машини и противопожарните средства, включват се в работата по подготовката на кораба за ремонт и модернизация.

За подготовката за първата експедиция особено важни са проведените доков и следдоков ремонт на НИК 421 в „Булярд корабостроителна индустрия“ във Варна. Описанието на стотиците извършвани ремонтни дейности заема 26 страници, а на необходимите резервни части – 14 страници. Формално целта на ремонта е корабът да получи документи, разрешаващи му да плава, а същността му е възстановяване на антикорозионното и противообрастващо покритие на корпуса, херметичността на дънно-задбордната арматура и техническите параметри на агрегатите, възлите и механизмите за осигуряване на безопасна експлоатация на кораба. Последната му модернизация е през 2014 г., но текущият ремонт създава работни места и условия за практика на обучаемите по морски специалности. Ремонтът започва на 5 май 2022 г. и завършва към края на годината, непосредствено преди отплаването за първата експедиция.

КОМАНДИРЪТ

На кораба най-важен е „първият след Бога“ – неговият командир капитан II ранг Николай Данаилов. Осъществяването под негово командване две успешни плавания до Антарктика имат дълга лична предистория. Той е роден на 18 септември 1977 г. в град Мадан. Завършва специалност „Корабни машини и механизми“ в ССУМОР – Бургас, и ВВМУ „Н. Й. Вапца-

Командирът на НИК 421 – капитан II ранг Николай Данаилов

ров“ по специалност „Корабоводене за ВМС“.

Първата длъжност на лейтенант Данаилов във флота е командир на щурманска бойна част на противолодъчния кораб „Летящи“ в Бургас. След около две години е вече помощник-командир на танкер-бункеровик 203 – „Тубата“ във Варна. После е назначен

На с. 7

Проф. д.н. Христо Пимпирев и флотилен адмирал проф. д.в.н. Боян Медникаров

от 1998 г. е новата сграда със спални помещения и медицински кабинет. През 2003 г. е построен параклисът „Св. Иван Рилски“; през 2009 г. са построени две нови сгради – научната лаборатория, медицинският кабинет и спални помещения. Днес БАБ може да приеме 22-ма души.

Досега българските експедиции разчитат изцяло на ВВС

учебен кораб (в цялата си история то е използвало за учебни цели повече от две дузини собствени и на други ведомства плавателни съдове), през лятото на 2020 г. се възражда идея с няколко десетилетна давност за придобиването на подходящ многофункционален съд – втора ръка, на поносима цена, който, ремонтиран и оборудван, да отговаря и на българските

Българската антарктическа база „Св. Климент Охридски“

От с. 6
в щаба на Военноморска база – Варна. След обучение във Военната академия „Г. С. Раковски“ в София, е дивизионен шурман на Първи дивизион патрулни кораби. Шест години е командир на твърде стария и почти изоставен спасителен кораб „Протео“. Под негово ръководство корабът добива способност за нормална експлоатация. Зареждат се участия в различни учения, специализирани операции, десетки обледявания на потънали кораби. Надхвърлянето на „правилото“ за четири командирски години мотивира напускането на армията.

В „цивилизацията“ запасният офицер научава за идеята да се придобият две подводници втора ръка за ВМС. В това морският човек вижда предизвикателство, за което си струва да бъде възстановен на служба във флота. Назначен е „временно“ за флагмански шурман на ВМС.

На един форум във Военноморския музей капитан III ранг Данаилов, тогава още командир на „Протео“, излага идеята държавата, в лицето на ВМС, да подпомага експедициите на българските антарктици, като има предвид своя кораб. Две години по-късно флотилен адмирал проф. д.в.н. Боян Медникаров му предлага да стане командир на бъдещия, все още безименен научноизследователски кораб. Предложението е прието за секунди, после е „срещата“ с кораба в „Лъджата“.

Капитан II ранг Николай Данаилов лично подбира своя екипаж от 26 души. Сред тях са седем офицери – трима навигатори и четирима механици, и още: командант, двама боцмани, палубна команда (в нея трима рулеви) и технически сектор. На плаването има още лекар от ВМА, журналист от БТА.

По време на 8-месечния ремонт командирът добива общ поглед върху кораба, организира участието на екипажа в работата, което позволява на всеки да усвои материалната си част. Над капитан II ранг Данаилов няма щаб и командир на дивизион, база, флот. И въпреки че носи флага на спомагателен кораб на ВМС, командирът му менажира всичко – от снабдяването с продукти за плаването до комуникациите на национално ниво с чужди държави. Ръководителите на антарктическата програма осигуряват всеотпадна и сериозна подготовка на командира на кораба.

Още през октомври 2021 г. той участва в два последователни курса по управление на кораби в полярни води, проведени в Буенос Айрес – в Училището по морски науки към ВМС на Аржентина. Лектори са участници в антарктически експедиции и полярни изследователи. С подобни специалисти са и срещи в Испания. Взаимодействието с Аржентина и Испания е организирано на национално ниво.

Непосредствено след ремонта и преди първото плаване капитан II ранг Данаилов ръководи ходовите изпитания на кораба и

МИСИЯ „АНТАРКТИДА“

Военният научноизследователски кораб 421 – „Св. св. Кирил и Методий“, участва в две експедиции до Ледения континент

На котва пред остров Ливингстън

целия цикъл на неговите учения по изискванията за бойна подготовка на ВМС. Лично се убеждава във възможностите на екипажа като цяло и всеки негов член да изпълнява функционалните си задължения, да спазва мерките за безопасност, да води борба с пожари и нахлуваща вода и да плава в екстремални условия.

Приел НИК 421 още преди да има име, поел всички отговорности по брега и на море за двете му успешни антарктически плавания, капитан II ранг Николай Данаилов защита авторитета на българския военен моряк, намери място в историята на Морското училище и на българската антарктическа идея.

ЕКСПЕДИЦИИТЕ

Първата експедиция за НИК 421 (31-ва поредна) започва на 27 декември 2022 г., когато корабът тържествено и многолюдно е изпратен от Морска гара – Варна, към полярната база „Св. Климент Охридски“ на остров Ливингстън, Южни Шетландски острови. На борда са натоварени строителни материали и оборудване, необходими за изграждането на лаборатория, като част от българската база.

След 10-дневен преход, „Св. св. Кирил и Методий“ влиза в испанското пристанище Картахена, където презарежда с гориво и храна. Следва 30-дневно плаване през Атлантическия океан и на 4 февруари 2023 г. НИК 421 е в пристанището в Мар дел Плата, Аржентина. Там на борда се качва екипът полярници, изследователи и логистици.

От Аржентина започва и последният преход преди крайната точка на мисията – българската база на остров Ливингстън, по време на който „Св. св. Кирил и Методий“ преминава успешно протока Дрейк – най-бурното място на Земята. На 49-ия ден от плаването си първият български военен научноизследователски кораб достига своята дестинация – брега пред антарктическата база „Св. Климент Охридски“.

Още с пристигането там е извършена нощна операция по разтоварването на материали и оборудване. Първата група полярници – логистиците, слизат успешно

на брега на остров Ливингстън. Изследователските и строителните дейности продължават 24 дни. Непредвидена ситуация позволява на капитан II ранг Данаилов да прояви решителност и моряшка

Нощна операция по разтоварване на кораба

солидарност, организирайки спасяването на бедстваща лодка от близката испанска полярна база. На 14 февруари капитан II ранг Данаилов слиза на брега за около

три часа, запознава се с българската полярна база, влиза в храма, посещава няколко емблематични места. На 6 март 2023 г. корабът отплава от Антарктида и поема обратния път към България.

На 2 май 2023 г. на Морската гара във Варна се провежда официалната церемония по посрещането на НИК „Св. св. Кирил и Методий“. Мисията на кораба продължава 127 дни (25 дни са „там“), проплавани са 19 076 морски мили. На борда са били над 200 души (екипаж, учени, логистици, две групи практиканти); на остров Ливингстън са стоварени 110 тона товари (70 за испанските бази и 40 за българската); във Варна са докарани 20 тона „полярен“ скрап (пресован в базата с дарена хидравлична преса) и един тон товари на турски полярници. Командирът, екипажът, ръководи-

тели и участници в експедицията са наградени от президента, министри и институции.

За втората си експедиция (32-ра поредна) от Варна корабът

отплава на 8 ноември 2023 г. Тя повтаря алгоритъма на първото плаване, заедно с рутинните неща – вахта, зареждане с продукти и гориво, Нептуново тържество на Екватора, занятия и учения с екипажа и практикантите. Този път дългосрочна плавателна практика (през цялото плаване) имат четирима курсанти от Морското училище. Краткосрочна практика имат два пъти по 24 курсанти.

За около 150 дни корабът изминава 20 054 морски мили; извършва логистична поддръжка на експедицията чрез транспортиране и стоварване на 80 тона строителни материали и хранителни припаси; осигуряване на научноизследователската дейност от борда на кораба (на кораба и на брега в рамките на 12 проекта участват 15 учени); транспортиране на материали и хранителни припаси за испанската полярна програма; транспортиране и ротация на личен състав, научни изследователи и учени в района на Южните Шетландски острови и Южна Америка. Непредвидено се налага помощ и съдействие на бедстващ плавателен съд в подходите на пролива Дрейк на 1 януари 2024 г. и предаване на останките на катастрофирал самолет в района на Бърнард Пойнт на Аржентинските ВМС. Посетени са общо 7 военноморски бази, пристанища и антарктически бази на Испания, Аржентина и Италия.

На 3 април 2024 г. НИК 421 – „Св. св. Кирил и Методий“, е тържествено посрещнат на Морската гара във Варна, с което е означено успешното завършване на 32-рата национална антарктическа експедиция. Тази дата рамкира един период само от около три години от вдигането на флага през подбор и обучение на екипажа, ремонт, подготовка и провеждане на две антарктически експедиции. Количествената страна е впечатляваща; качествената – показва единението на различни институции в полза на науката.

31.XII.2023 г. В най-южния град на света – Ушуйа, Аржентина. Преди второто отплаване за о-в Ливингстън

1) Три четвърти от времето на детството ми премина в гр. Варна, а една четвърт (през ваканциите) – в град Суворово (тогава – село), и 7 – 8 дни в село Хирево, Севлиево. Животът на село за мен беше удоволствие, защото помагах на баба и дядо, а и общувах с интересни хора, животни и с природата.

Винаги първо се запознавах с учебните помагала за съответната учебна година, четях книги – предимно от български автори. Те се предлагаша не само от книжарници, но и от кварталните библиотеки във Варна и в споменатите села. За мен беше удоволствие да чета всеки ден през свободното време. Играех по-малко. Първото стихотворение, което научих наизуст, бе „Аз съм българче“.

2) Предпочитам да чета книги, които са свързани с многоликостта, но достоен живот на хората (от български и чужди автори). Като ученик във Френската гимназия, използвах книги на френските класици като приоритетни. Авторите на много от тях са ми любими и днес. Ще спомена някои от тях.

Жан дьо Лафонтен (1621 – 1695) – поет, баснописец и сатирик. Молиер (1622 – 1673) – автор на комедии. Франсоа-Мари Аруе Волтер (1694 – 1778) – философ и историк, автор на стихотворения, романи, драми и поема. И по-нататък: Стендал (1783 – 1842) – един от родоначалниците и виден представител на критичния реализъм; автор на романи, повести, трактати, трудове върху изкуството и литературата. Оноре дьо Балзак (1799 – 1850) – реалист, автор на цикъла „Вешка комедия“ (97 произведения). Виктор Юго (1802 – 1885) – най-видният представител на прогресивния романтизъм, оставил лирика, драми, романи, пътеписи, есета, монографии, памфлети. Ще добавя и Дюма-баща (1802 – 1870) – автор на исторически, приключенски романи, повести и драми. Проспер Мериме (1803 – 1870) – романтик, по-късно критичен реалист, автор на драма и новели. Алфред дьо Мюсе (1810 – 1857) – романтик, автор на пиеси в стихове, цикъл поеми, пиеси, роман и др. Гюстав Флобер (1821 – 1880) – реалист, автор на романи. Шарл Пиер Бодлер (1821 – 1867) – един от предтечите на символизма; оста-

3) Избирам книги по свой избор, по издателска реклама, по мнения на критици и специалисти от различни области.

4) За първи път прописях като студент, но рядко написвах по нещо, без да го публикувам. Жанр – най-уютно се чувствам в поезията.

5) За формирането си като творец съм признателен на преподавателката ни по български

Йонко Иванов Йонков е роден на 15 май 1944 г. Завършва Смесена гимназия с преподаване на френски език „Фредерик Жолио-Кюри“ и Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. От 1973 до 2009 г. е преподавател в Катедрата по анатомия, хистология и ембриология на Медицинския университет. Дългогодишен преподавател в Педагогическия факултет – Силистра.

Йонко Йонков има публикувани стихотворения във вестниците КИЛ („Култура, Изкуство, Литература“) и на страниците за

поезия на „Уикенд“, „Ретро“, „Златна възраст“, „Quo vadis“. Също – в антологията „55 години в рими“ (2016) на МУ – Варна; в литературните сборници „България – Россия: Слово и дело“ (Москва 2016), „Листопад на спомените“ (2017, 2018) и книгата „Такива бяхме“ (2018). Негови стихотворения са включени в сборника – проект за представяне на образци от българската литература пред чуждоезиковата общност, в който текстовете са преведени на френски, английски и немски език – „Шепот на мостове“ (2020), или, както още звучи: Murmure de passerelles

(фр. – буквално „Шепот на шлюзове“), Whisper of Bridges (англ.), Brückengeflüster (нем.).

Автор е на стихосбирките: „Над бездните на дните“ (1998); „Когато се надбягвахме с вятъра“ (2010); „Премълчани истини“ (Варна, 2013, 2015, 2017); „Душата ми е търсеца вселена“ (Варна, 2018); „Между земята и небето. 21 стихотворения – камео от ключови житейски моменти, през погледа на поета“ (Варна, 2019); „Звезда заслиза към земята“ (Варна, 2022).

Удостоен е с почетна грамота и статуетка „Сова“ на Синдиката на българските учители, за принос при издигане авторитета на българското образование и култура, през 2016 г.

Ставай, Обич високосна, че денят ни е открил!

ИЗПОВЕД

Ний срещаме се още рано – съвсем еднакви. И връстници. И под небе с любов огряно разделяме се като птици.

Андрей Германов

Нека този разговор пореден да остане изповед за нас. И без победил и победена, да стопим натрупания мраз.

Спомняш ли си мъничката стая, с мирис на липа в среднощен час? Мисля, че началото на края трябва да го търсим оттогав.

От онази обич всеотдайна, дето севата покори. И прогони тайна подир тайна от самотно-нежните души.

В любовта безкрайно извисени, трудности се клехме да делим. Но сме толкова несвършени, че не щем дори да си простим.

Древна е житейската заблуда – трудно е човекът да се промени... Нашата любов, ако е лудост – тя във времето съвсем ще ни сближи!

НА МАМА

Гнездо във мене обичта ти свила, когато призори съм се родил. Тя в него добротата приютила. Затуй греха на всеки съм простил.

Какво ли няма в мен, от тебе, мамо? Един завет твой непрестанно бди: „Земята родна, щом целуващ само, на колена тогава ти бди!“

ПОКЛОН

На моите родители и брат ми

И ако аз все още съществувам в жестоки дни на изпитания, и ако аз дълбоко се вълнувам при всяка мерзост и страдания, и ако аз човека все ще тача, посочил път на хора в здрача, и ако аз съм още силен дори със вярата си само, на вас дължа това в живота си
свиден: обични тате, братко, мамо!

книга беше „Солени кръгове“. Посрещнах я с вълнение и благодарност.

7) За писане ме провокират проблеми, свързани с човешката съдба, морето, отношението между хората, любовта... Моите житейски принципи са: ЧЕСТНОСТ, ДОСТОЙНОСТВО, ИСТИНА.

8) Преди време сядах да пиша най-често от 8:00 до 12:00 часа; от 16:00 до 21:00 часа, а понякога ставах и посред нощта, когато съм се събуждал, вдъхновен от идея... Не съм се усамотявал, когато съм с хора, защото живите контакти винаги са били много важни за мен.

9) Какво бих препоръчал с оглед популяризиране на варненските автори? Всичко, изброено към въпроса.

ЙОНКО ЙОНКОВ

ОТГОВОРИ ПО ЛИТЕРАТУРНАТА АНКЕТА НА КИЛ

вил е лирика с богата образност и свършена форма. И по-нататък: Дюма-син (1824 – 1895), по чийто роман „Дамата с камелиите“ Верди създава операта „Травиата“; автор е и на драми (съвместно и с други писатели). Емил Зола (1840 – 1902) – отначало романтик, после изпада в натурализъм и биологизъм, а по-късно е с утопични социално-политически възгледи; автор на романи. Анатоли Франс (1844 – 1924) – автор на лирична драма, романи, повести; лауреат на Нобелова награда (1921). Също: Пол Верлен (1844 – 1896) – един от създателите на символизма във Франция, автор на стихотворения, дълбоко лирични и музикални, както и проза. Ги дьо Мопасан (1850 – 1893) – критичен реалист, майстор на късия разказ, автор на повести и романи. Анри Барбюс (1873 – 1935) – отначало пише стихове, а под влияние на Зола – реалистични романи; автор и на памфлет, сборник разкази, повест, есе. И т.н.

3) Избирам книги по свой избор, по издателска реклама, по мнения на критици и специалисти от различни области.

4) За първи път прописях като студент, но рядко написвах по нещо, без да го публикувам. Жанр – най-уютно се чувствам в поезията.

5) За формирането си като творец съм признателен на преподавателката ни по български

език и литература – Иванка Радева (училище „Климент Охридски“). Незаличими и изпълнени с дълбоко уважение са спомените ми за завършилата Сорбоната г-жа Еме Драганова (французойка, омъжена за българин) – отличен преподавател и превъзходен педагог, за знанията по френска литература, които получих от нея. Благодарен съм също на Менча Жечева, д-р Петър Костов, Ванилин Гавраилов, Панчо Недев, Кирил Георгиев, Христо Недялков, Николай Цанкарски и специално на моите учители – поетите Симеон Илиев и Иван Едрев.

6) Бях щастлив при вида на първата си отпечатана книга, но сега, когато се връщам към нея, не съм очарован.

7) Провокира ме да пиша всичко, което е свързано с природата, живота и човека. За мен най-важното е да има мир, да сме здрави. Важно е да уважаващ родителите си, рода си, семейството, което си създад, и всички достойни хора в нашата прекрасна, красива и богата държава България, а също – хората и държавите в света, които отговарят на изискванията за мир и нормален живот. Това ме вълнува и провокира да пиша своите скромни стихотворения. Но и гражданската позиция е много важна! „Животът е битка по пътя“ – има такава книга от Галина Николаева („Битка по пътя“). Обичам и мисълта: „Всичко оста-

ва на хората“ (мисля, че има такъв руски филм).

8) Мога да пиша стихотворения по всяко време. Умея да се абстрахирам от средата, която ме заобикаля, но предпочитам следното: „Когато пиша, искам да съм сам“ – както казва Дамян Дамянов („Лирика“, 1962 г.; „До следващата смърт“, 1994 г.).

9) Голяма заслуга за популяризиране на варненските литературни творци има вестник КИЛ, който се списва много добре и увеличи обхвата на събитията в областта на културата, изкуството, литературата. Вестник КИЛ е месечно издание, но напоследък (не по вина на ръководството на Сдружението) това изискване не се изпълнява. Мисля, че причините за това са известни. Добре е, че вестникът може да приема дарения.

В точка 9 в скоби съвсем основателно предполагате какво би могло още да се направи за популяризиране на варненските автори.

ПЕТЛЯНО ВРЕМЕ

Залинеят ли звездите в ранни часове, ще запяат пак петлите с пестри гласове!

И съня ти ще докосна, който те е приотил.

1) Детството ми премина в с. Добриня, община Провадия, Варненска област – до седемгодишна възраст. Родителите ми бяха учители в местното училище. Растях на воля. Обичах да чета и препрочитам книгата на Марк Твен „Том Соуер“. Първото ми стихотворение, научно наизуст, беше „Аз съм българче“. След седемгодишната ми възраст се преместихме в гр. Айтос и там учих до осми клас. Бях пълен отличник. След като навърших четиринадесет години, вече заживяхме във Варна, където завърших средното си образование, а впоследствие – Висшето военноморско училище „Никола Й. Вапцаров“. После завърших и Икономическия университет – Варна, специалност „Мениджмънт“.

2) Предпочитам проза и поезия. Чета исторически рома-

Иван Доброгледски (Иван Радев Иванов) е роден на 4 юни 1954 г. в гр. Провадия. Завършва Висшето военноморско училище „Никола Й. Вапцаров“ – „Навигация“, а по-късно и Икономически университет – Варна, специалност „Мениджмънт“.

Автор е на книгите: „Солени

кръгове“ (пътепис, 1999); „Нощта и денят на моята същност“ (стихотворения, 2009); „Мравки по кожата“ (роман, 2018); „Ключът на реката“ (роман, 2021, в съавторство с Белла Донна [Донка Стоянова]). Има публикации в редица антологии, вестници, списания. От август 2021 г. е заместник-председател на Сдружение-то на писателите – Варна.

ИВАН ДОБРОГЛЕДСКИ

ОТГОВОРИ ПО ЛИТЕРАТУРНАТА АНКЕТА НА КИЛ

ни, книги за човешките съдби и взаимоотношения, класически световни литературни произведения. Един от любимите ми романи е „Приключенията на добрия войник Швейк през Световната война“ на Ярослав Хашек, чета и книгите на Джек

Лондон и др.

3) Книгите си избирам по препоръка на познати писатели, приятели и нашумели заглавия по медияте.

4) Започнах да пиша стихове на 15 – 16 годишна възраст. Моите жанрове са поезия и про-

за.

5) Специално място в процеса на творческото ми израстване има моята учителка по български език и литература – г-жа Лидия Михайлова. Пазя нейни рисунки в дома си.

6) Първата ми отпечатана

„Ключът на реката“ на Иван Доброгледски и Белла Донна (артистичен псевдоним на Донка Стоянова) е роман за любовта – дръзка, непокорна, непризнаваща бариери, увличаща като буен поток, като пълноводна река – обгръщаща и поглъщаща, и помитаща всичко по пътя си в началото, а после – успокоена, ширнала водите си и плавно носеща се нататък, към голямото море, с което да сподели и слее повърхностни вълнения и подводни течения, за да продължи в новия си живот – като част от общата и неделима Вода на Морето. Любов, пламнала изведнъж, несдържана и бурна, но с ясно предчувствие за дълговечност; понесла спомени и родителски заръки, претърпяла предателства и опрощение, прекъсвания и нови изблици, овладяване и потискане, за да се възроди отново след цели 33 години. Да излекува незараснали рани, да сподели и обнадежди. И да продължи – доказала се в житейски изпитания, помъдряла, но все така красива, многоцветна и жива. Като самия Живот.

Създаден от Иван Доброгледски и Белла Донна, романът „Ключът на реката“ представя историята на любовта и житейските изпитания на героите, разказани успоредно и едновременно от двамата автори. В това е творческата провокация – как едно и също събитие, засегнало и белязало съдбите на героите, да бъде представено от две различни гледни точки, обагрено с чувствителността и художествената напорел на двамата автори. За да прозвучи историята, изживяна и почувствана от Мъжа и от Жената. Да се чуят аргументите на всеки от тях. Да се уплътнят и изяснят техните емоционални, нравствени, житейски и интелектуални концепции. Да се открият причините за конфликтите, но и за хармоничната им цялостност, надмогваща бедите и времето.

Подобно представяне – от различни гледни точки, но за общи и познати събития, предлага Ивайло Петров в романа си „Хайка за вълци“ (първа част – 1982; пълен вариант – София: „Профиздат“, 1987). Роман за процеса след „тъй наречената индустриална миграция“ (с. 7, изд. 1987), получил наградата на Съюза на българските писатели за 1986 г. Но в „Хайка за вълци“ писателят е сам и той решава кой от героите как и какво ще разкаже. Докато при „Ключът на реката“ авторите са двама и макар да работят в единоумислие, всеки от тях запазва известна автономност. Всеки представя „своята“ история в границите на единния разказ. В резултат се постига известен кинематографичен ефект, със смяна на ракурсите и различен обхват на операторския диапазон. Подобен творчески проект се случва, мисля, за първи път в българската литература.

Преди време Драгомил Георгиев посочи: „Оригиналното, новаторското е в находката текстът да има двама автори – Белла Донна и Иван Доброгледски, които да водят успоредно разказа през гледните точки на главните герои.“ Той и допълни: „Преди години това го направиха Руми Пенчева и Иван Ставрев.“ Отчасти е така. В техните книги – „Дъх

ВАНЯ КОЛЕВА

СИМВОЛИКА И ОБРАЗНОСТ В „КЛЮЧЪТ НА РЕКАТА“ НА ИВАН ДОБРОГЛЕДСКИ И БЕЛЛА ДОННА

на вечност“ (2014), „Виното и хляба си за мен“ (2015), „Свещеният лотос“ (2016), подходът е различен. Руми Пенчева и Иван Ставрев водят своя нескончаем разговор за любовта – чрез стихове, бележки, писма по вайбър и пр. Те споделят мисли за любовта. Изповядват, изговарят признания. И книгите им са своеобразен „роман в писма“, жанр, отдавна познат в литературата.

В „Ключът на реката“ Иван Доброгледски и Белла Донна имат предварително набелязан сюжет, разгръщат фабула – с условжени понякога перипетии пред персонажите, с ретардации, ретроспекции, проспекции. Самите герои разказват, осмислят, търсят причинно-следствени връзки, допълват. Успоредно и взаимно се самокоригират. Те водят не разговор, а живеят в своя разказ – пълнокръвен, жизнестъргващ, драматично наситен. Драгомил Георгиев впрочем отбеляза и това: „тук вече е водещо драматичното, дори драматургичното начало“ (Георгиев 2022).

Проектът на Иван Доброгледски и Белла Донна е наречен „Ключът на реката“. Заглавие метафорично и философски промислено.

Реката е митопоетически символ, включен в сакралната топография. Има организираща функция по отношение на Космоса и е изпитание и преход – затова преминаването през нея е задължително в сватбената и в погребалната обредност. Реката бележи началото на инициацията и успешния ѝ край; отделянето на индивида от обществото и връщането в него, но в по-висок статус. Аналогично, и женската коса е регулатор, но по отношение на социума – мисли се като еротичен канал, свързан с изстраването и половото съзряване. Така разплитането и разресването, разпускането, развихрянето на женската коса е митопоетически знак за принадлежност към брачна или близка до нея ситуация. Обратно, загубата на косата символизира десакрализация; означава дефлорацията на жената след брака и мистична смърт.

Затова главната героиня влиза в сюжетното действие и през годините е с много дълга коса, обвиваща „цялото ѝ тяло“ (с. 35). Косата си Ния обикновено държи на дебела плитка (с. 45). Но когато решава, че няма какво повече да се случи в живота ѝ, тя отрязва „доста дългата“ си плитка и я полага „в стъклено ковчеже“ – като знак за миналото и „грешните стъпки“ по пътя си (с. 144–145). За читателя, както и за романовите герои, това „стъклено ковчеже“ асоциативно отправя към онзи „ковчег от стъкло“, в който Седемте джуджета полагат тялото на бездиханната, но все още като жива Снежанка от приказката на Братя Грим (ГРИМ 2017, с. 299). Казано иначе, плитката/косата на Ния, като нейно изпълнение и символичен вариант, отразява не само стъпките по пътя ѝ, но и нейната жажда за пълноценен живот и за любов.

Модерни, просветени и постоянно четящи хора са героите в романа. Познаващи символиката и вторичните смисли, които нещата носят. „Бях чел, че реката е символ на живота“ (с. 15), споделя в началото Явор. В основата на неговата представа е мисълта на Хераклит (ок. 530 – 470 г. пр. Хр.): „Всичко тече, всичко се променя“, и няма как в една вода да се влезе два пъти. Тази мисъл по-късно е изречена от Ния (с. 184). В първите страници обаче е наблюдаването на Явор: „...тук, край мен, в реката течеше моята вода, определяща моя живот. Горещ, при Ясен, течеше неговата и отразяваше неговите мисли и чувства“ (с. 15–16).

След това Явор и Ясен ще срещнат Ния, Светла и Нина, за да тръгнат заедно по криволичещия и пълен с изненади житейски път. Ще преоделят изпитания, раздели и предателства, ще си прощават. Защото: „Смисълът на Живота е да му придаваме смисъл“ (с. 147), казва Ния, и допълва: „Живи сме, когато живеем живота си, а не когато го пропиеме. Живи сме, когато изпитваме емоции“ (с. 155). А от притча за прошката, разказана някога от Мария, съпругата на Явор, се извежда поука, че „за всичко, което се случва в живота ни, отговорността е само наша“ (с. 150). И е прав и искрен Явор във вярата си, че: „Душата на всеки един човек е ключът към реката на собствения му живот!“ (с. 142).

Трудно се намира ключът към тази река. Всред съмнения и противоречия, при вътрешни борби и усилия, които непрестанно се преоделяват. Няма как иначе да бъде: „Нищо не идва даром на този свят“ (с. 153).

Животът е търсене на Щастие. Онова трудно постижимо състояние, което след 33 години ще формулират не те, а младата Дина, дъщерята на Явор и Мария. Ще ги изненада младото момиче с прозренията си за щастие: „Благополучие и топлина при взаимоотношенията с околните! [...] Ако мразиш, мразиш за дълго! Ако си щастлив, си щастлив за миг! Но този миг на щастие е по-силен и от най-дългата омраза, защото щастие е космическата светлина, която огрява душите ни в мига, в който Създателят ни се радва! И то винаги е цел в живота ни, защото кога можем да

знаем, че Бог ще ни се усмихне?!“ (с. 183–184).

Явор Раданов и Ния Страхилова Страхилова (с. 35) са основните персонажи в романа. В сюжетното време Явор влиза като курсант – мичман във ВВМУ „Никола Й. Вапцаров“ (с. 9), който очаква своето дипломиране и първо офицерско звание (с. 13). Скоро след това вече е действателен лейтенант и командир на кораб. Затова основният дял от фабулата е свързан с морето. „33 години по-късно“ (във втората част на романа, от с. 123 и сл.) той е напуснал флота, предприел е различни по характер дейности. Но макар и пенсиониран воененслужещ, вдовец, изгубил съпругата Мария и първородната си дъщеря, той остава мъж на честта и дълга, свързан с морето и морската проблематика. С поглед – широко открит, свободомислещ и горд. С дух – млад, силен, неукротим. Ния се появява като 17-годишна кандидат-студентка. Малко по-късно е студентка във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ (с. 54, 102), после напуска България, домогва се до върховете на актьорската кариера по сцени в Европа и САЩ, за да се откаже от всичко и да се върне в България, във Варна, при първата си любов. Преборвайки и COVID-19, да се отпусне в лоното на щастие, с надежда за покой.

Двамата идват от „високото“.

Явор – от с. Добриня, по височините на източното Провадийско плато, до средновековната крепост Овеч, извишаваща се над град Провадия. Село, чието старо название Диздар определя жителите му като „пазител на крепостта“ (с. 70 – 78). „Лют диздарец“ – „Пазител на крепостта“ (с. 72), по думите на баща си, е и младият човек. По месторождение, по професия, но и поради името си, той е „пазител“. Защото Явор се свързва с дървото, което е почитано и уважавано в народната вяра. Яворът (*Ascer pseudoplatanus*), също – клен, мекиш, в народните песни е определян като „чудно дърво“, „зелен явор“, „висок явор“ (ИЛИЕВ 9, 1893, с. 428). Образ е на представата за световното дърво, един от най-разпространените митологични класификатори и символ на организираното космическо пространство. Олицетворява идеята за триделното разпределение на света във вертикален план. В различни мотиви в коледните песни яворът е „чудно дърво“, под което е наредена „златна трапеца“ (Калоянов 1992: с. 34, № 4 – с. Садина, Търговищко) или „божа трапеца“ (Калоянов 1992: с. 43, № 13 – с. Кацелово, Русенско). Или юнак отива в „гора яворова“, издялва „нови дъски яворови“ и от тях съгражда „нова гемийка“ (Калоянов, 1986: с. 59–62), с която плава „из Бело море, из Черно море“, и обратно – „из Черно море, из Бело море“ (Качулев, 1973: с. 51, № 86). Основен елемент в градежите, от „дърво зелено, дърво яворово“ строят „на Дунав мостец“, за да минат по него „царю със войска – се коладници“ (Калоянов 1992: с. 34, № 4). Поне-

же яворовото дърво е бяло, жилаво, набито и хубаво напъстрено, от него се изработват „ведра яворови“, в които се събира сирене (ИЛИЕВ 9, 1893, с. 436). Ведрото, с което момата и младата невеста отиват за вода, трябва да е от явор, защото яворовото дърво предпазва от змейове и самовили (МАРИНОВ, 1994, с. 84–85). В посветени на ерген или младоженец коледни песни „зелен явор“ е самият „добър юнак“ (Качулев, 2, 1973, с. 79, № 140 – с. Стан, Новопазарско). В песни за метаморфози (превращения), обикновено след проклетие от страна на родителите, злочести млади се превръщат в дървета: момъкът – в явор, а момата – в ела, лоза, бръшлян (ИЛИЕВ 9, 1893, с. 433–443). Оказва се, на символично и митопоетическо ниво момъкът и яворът са тъждествени и единственни. Преведено към героя на романа, това предполага в лицето на Явор Раданов да се мисли структуроопределящ и организиращ за колектива, охраняващ и предпазващ, закрилящ и обгрижващ човек. С оглед на професията му като морски офицер, на обичайния и обичан човек – това наистина е така.

Ния е „ината македонка“ (с. 72). Тя тръгва от малко „пиринско селце“ (с. 17), родното село на майка ѝ Траяна, където през 1966 г. пристига на работа геологът и алпинист Страхил. Корените на рода ѝ са от Преспанско – „от онзи край, където се е разиграло действието в книгата“ (с. 32) на Димитър Талев. Името на Ния е символ – тя носи името на героинята от „Железният светилник“ и тетралогията на Димитър Талев, и е съкращение от Евгения, т.е. Благородна. Поради грешен избор в младостта си, губи възможността да бъде майка, но обгрижва децата на значимите мъже в живота си. Поема и отглежда сина на Клас, швед, който живее и работи в Дания (с. 156). Полага грижи за дъщерята на Явор – Дина.

Другата двойка герои, проекция и контрапункт на Явор и Ния, са Ясен и Диляна. Името на Ясен се свързва с едноименното дърво – „най-хубавото в нашата гора“, от което самовилите бягат, а змейовете се плашат (МАРИНОВ, 1994, с. 86). Ясенът, като явора, има защитни и предохранителни функции. Диляна се свързва с деленка или омрачнене, което е полска, магьосническа билка, способна според народната вяра да раздели двама влюбени, мъж от жена (МАРИНОВ, 1994, с. 107). Омайница е Диляна, но се разделят с Ясен. И както често се случва, след 33 години Ясен е променен – донякъде деградирал, оженил се за Валентина (с. 181), която, за разлика от Диляна, е „безмълвна, безгласна“ (с. 188), „кифла“.

Героите в романа се движат непрекъснато и навсякъде. Белязали чрез родните си места България по диагонал – от Провадийско до Пирин, героите се разгръщат във Варна и по цялото Черноморие, в София, Пловдив, Смолян... Те топографски обхождат родината, за да покорят Европа и САЩ. И да се върнат. Защото в Родината е свящото „свое“ място, в което те са най-живи. Тук са себе си.

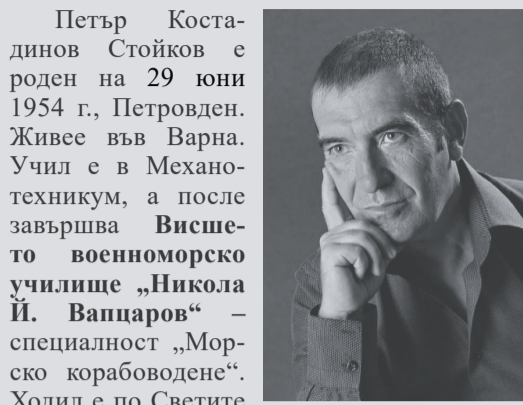
1) Детството ми премина в гр. Перник и Варна. В Перник съм живял в истинска къща с двор. Беше щастливо детство. Помня книжката на Веса Паспалеева „Птичета презморчета“, книгата „Петимата весели другари“, „Врабчова сговорна дружина“. Много време мина оттогава... Не си спомням първото стихотворение, но си спомням как научих „Опълченците на Шипка“ от Иван Вазов. По-късно останах изненадан, че то не започва с възгласа „О, Шипка“.

2) Много чета и препрочитам Никола Вапцаров и Атанас Далчев. Харесвам Христо Фотев и Петър Алипиев. Обичам да чета поезия и историческа литература.

3) Избирам книги на съвременни автори по различни начини. Най-вече по оценки на литературната критика, чрез интернет и по препоръка на приятели. Сложно е.

4) Когато пиша, най-уютно се чувствам в жанра поезия. Това не ми пречи, понякога да пиша сатира и историческа литература. Пиша от 11-годишен, но започнах да публикувам много късно, след като навърших 40 години.

5) Да, има такива учители, но признателността не ми е безусловна във времето. Това са Георги Михалков и Красимир Машев, от които след време се разочаровах. Особено от Красимир Машев, но такъв е животът. За мен един писател, освен талант, трябва да има и морал. Бил съм съсед на Петър Алипиев, но ми е било неудобно да споделям с него творческите

Петър Костадинов Стойков е роден на 29 юни 1954 г., Петровден. Живее във Варна. Учил е в Механотехникум, а после завършва **Висшето военноморско училище „Никола Й. Вапцаров“** – специалност „Морско корабоводене“. Ходил е по Светите места – в Йерусалим и Витлеем, т.е. хаджис е. Бил е и в Рим и Ватикана, но не е видял папа-

та. Работил е в Строителен и технически флот, в Института по рибни ресурси и Пароходство „Български морски флот“. В момента е пенсионер. Харесва водата и в трите ѝ агрегатни състояния. Има публикации в алманаха „Света гора“, в сборника „Поетите, времената, традициите“, в списанията „Знаци“ и „Български есперантист“, във вестник КИЛ („Култура, Из-

куство, Литература“). Автор е на стихосбирките: „Поискай ми звезда...“ (2001), „Добро утро, вечер“ (2007), „Вик от статива“ (2009), „Червената бяла река“, „Избрани стихове“ (2009); „Глътки първак“ – хумористични миниатюри (2011); електронната книга „Уморени сънища“. Негово е пространното изследване „Моят Вапцаров. Документи, свидетелства, размисли“ (София, 2019, 224 с.). Рисува, но определя себе си не като художник, а като цветонаредител.

говор.

ПЕТЪР К. СТОЙКОВ

На Йордан Кръчмаров
Не помниш ли, Господи!
С моята риза бе облечен,
когато те разпнаха.
А ти в ада ме пращаш.
Помилуй! Помилуй! Помилуй...
Като митаря те моля.
Грешен съм. Но нали
за нас възкръсна – за тези,
които си давахме ризите.
Само тя остана в гроба ти – праз-
ния.
След години парчетата
от кръста купуваха,
но никой не си спомни за ризата.

С какво си
облечен, Господи?
Имаш ли
дрехи?
Знам –
ослепително
бели са.
Или си
в дрипи?
Дай ни
ги,
Господи!
Да бъдем
с твоите
дрехи.
А ние
ще
ти дадем
нашите.
Здрави са.
Но не са
така бели.

ОТГОВОРИ ПО ЛИТЕРАТУРНАТА АНКЕТА НА КИЛ

си опити.

6) Когато видях първата си книга – отпечатана, изпитах радост. Бях много щастлив. Ако сега я бях отпечатал, не бих публикувал част от стиховете. С годините човек си налага автоцензура и така трябва да бъде. Първата ми отпечатана книга е стихосбирката „Поискай ми звезда“. Скъпа ми е тази книга...

7) Някаква вътрешна потребност ме провокира да пиша, но вече не бързам да публикувам. Оставам написаното да отлежи, редактирам го и пак го оставям да отлежи. Вълнуват ме общочовешки теми и въпроси, най-често философски. Принципът на обективност е много важен. Писателят трябва да остави избор на читателя – да размислява върху книгата му. Това особено важи за прозата. Така постъпих в книгата

за съдебния процес срещу поета Вапцаров – „Моят Вапцаров“. Дано съм успял.

8) Зависи какво пише човек... Стихът идва по всяко време на денонощието и трябва веднага да се запише, затова винаги нося у себе си лист, химикалка или молив. Съветвам пишещите братя и те да правят така. Трудно е човек да се абстрахира от средата, която го заобикаля. Не мога да пиша по всяко време, трябва да се усамотя.

Радвам се, че успях да сбъдна една голяма своя мечта. Построих си прекрасна вила извън града, където има великолепен изглед и предразполага за творчество. Зад нея също така построих и творчески дом „Беседката“, където могат да се правят представления на книги и да се пишат такива в уединение. Смятаме със съпруга-

та ми да подарим този творчески дом на Сдружението на писателите – Варна. За съжаление се появиха здравословни проблеми, които забавиха нещата. Твърдо вярвам, че там ще кипи творчески живот. И не на последно място – писателят трябва да има много свободно време и да е финансово независим.

9) Варненските литературни творци не са популяризиран изобщо. Не може 74% от парите за култура в Община Варна да се дават за фестивали, а за литература да се отделят минимални средства. Всичко това коренно трябва да се промени. Варненските литературни сдружения трябва да общуват помежду си. Общината да им отпуска повече средства и самите автори да са по-взискателни. Но това е дълга тема и може би трябва да е обект на друг раз-

ХРОНИКА

телства.

На 25 март 2024 г., от 17:00 ч., в Планетариума на Висшето военноморско училище „Никола Й. Вапцаров“ беше подредена изложба с фотографии на Мариела Русева, а от 18:00 ч. Сдружението на писателите – Варна, представи новата книга на д-р Веса Дучева – „Продавачът на илюзии. Криминални хроники“. Събитието бе съпътствано от представянето на музикалния албум „Свещ“ на барда Красимир Йорданов. Инициативата е част от Пролетния салон на изкуствата – 2024, осъществяван под патронажа на кмета на Варна – г-н Благомир Коцев, и с благословението на Варненския и Великопреславски митрополит Йоан.

По линия на 11-ото издание на националната кампания „**Походът на книгите**“, пред варненските ученици четоха свои текстове: **Борислав Арnaudов** – на 12 април 2024 г. в Основно училище „Антон Страшимиров“ – Варна (п.к. 9027, ж.к. „Младост – 2“, ул. „Васил Чекаларов“), и на 26 април – в Седмо СУ „Найден Геров“ (п.к. 9002, р-он „Приморски“, ул. „Царевец“ 1); **Катя Вангелова** и **Венеция Маркова** – на 15 април 2024 г. в Средно училище „Пейо Крачолов Яворов“ (п.к. 9023, ж.к. „Владислав Варненчик“); **Даниела Паскова** – на 22 април 2024 г. в СУ „Пейо Яворов“.

На 10 април 2024 г. в Народно читалище „Иван Вазов – 1893“ в село Първомайци, община Гор-

на Оряховица, обл. Велико Търново, бе представена книгата на Дора Ефтимова „От глъбините на моята душа“ (2020). Книгата представи Славея Симова, библиотекар в читалището и изкушен от словото творец. По време на събитието звуча песента „Слънчева моя Варна“, по текст на Дора Ефтимова, музика и аранжирмент на Петър Песев и в изпълнение на Кичка Христова. Събитието бе организирано от Теодора Миновска.

На 20 април 2024 г. във възпоменанието по повод 148 години от Априлското въстание през 1876-а, организирано от Варненската и Великопреславска света митрополия и проведено в православен храм „Св. преподобномъченик Прокопий Врненски“, със свой представител се включи Сдружението на писателите. След Заупокойната молитва, отслужена от отец Георги Великов, деца от Детска градина „Христо Ботев“ и от Неделното училище към храма изнесоха музикално-артистична програма, посветена на героите. Проф. д-р Станка Димитрова, председател на Общинския комитет „Васил Левски“ – Варна, разказа за участието на Варна и варненци в Освободителното движение. *Дора Ефтимова* от Сдружението на писателите се включи в събитието с авторското си стихотворение „Априлски камбани“.

На 23 април 2024 г., в Световния ден на книгата и авторското право, Борислав Арnaudов...

Следва

ПО ПОВОД ГОДИШНАТА ИЗЛОЖБА (5.VI. 2024 г.) НА ДЕТСКАТА ШКОЛА ПО ЖИВОПИС С РЪКОВОДИТЕЛ РАДКО МУРЗОВ

От с. 1.
Що се отнася до детството, много художници по света са вдъхновени от една мисъл на Пабло Неруда, която гласи: „Всичко е една церемония в дивата градина на детството.“ Ще илюстрирам особеното творческо светоусещане за „дивата градина“ с друг цитат – от мемоарите на Неруда, издадени посмъртно през 1974 г. и озаглавени „Признавам, че съм живял“: „Това е вертикален свят: нация от птици, множество листа... Спявам се в камък, ровя в откритата кухня, а огромен паяк с червена коса идва към мен с вперени очи, неподвижен, голям като рак... Златен бухал хвърля мекфитичната си еманация към мен, докато сияйната му дъга

изчезва като светкавица... Докато минавам, пресичам гора от папрати [...]. Гнил дънер: какво съкровище!... Черни и сини гъби са му дали уши, червените паразитни растения са го напълнили с рубини, други мързеливи растения му дали бради и то пониква...“. Например „идва“ и „неподвижен“ в реалността са невъзможни едновременно, но не и творческото (камо ли в детското) въображение.

За авторите картините може да са уловени и пресъздадени мигове, но за зрителя те се превръщат в „бавно време“. Време за съзерцание и размисъл. Не е ли щастие някой да спре времето за теб? Благодаря за неповторимостта!

От с. 10
ГРИМ, Якоб и Вилхелм, 2017. Детски и домашни приказки, събрани от Братя Грим. Второ, прераб. И допълнено издание. София: „Сиела Норма“ АД, 2017, с. 291–302.
ДОБРОГЛЕДСКИ, Иван; БЕЛЛА ДОННА, 2021. Ключът на реката. Роман. Велико Търново: Изд. „Фабер“, с. 1–210.
ГЕОРГИЕВ, Драгомил, 2022. Приказка за две човешки съдби. (Рецензия за романа „Ключът на реката“). Вестник КИЛ („Култура, Изкуство, Литература“), год. 32, бр. 1–2 (402), май 2022, с. 9.

ИЛИЕВ, Атанас, 1892–1893. Растителното царство в народната поезия, обичаите, обредите и поверията на българите. В: СБНУ, кн. 7, 1892, с. 311–412; СБНУ, кн. 9, 1893, с. 428–442.
КАЛОЯНОВ, Анчо, 1992. Славите ли Млада бога? Всичко за празника Коледа, 72 коледни песни и 4 коледарски благословия. Велико Търново, 1992.
КАЧУЛЕВ, Иван, 1973. Народни песни от Североизточна България. Т. 2. София, 1973.
МАРИНОВ, Димитър, 1994. Народна вяра и религиозни народни обичаи. Второ фототипно издание. София: БАН, 1994, с. 84–85.

От с. 2
Попгеоргиева Футекова, станала известна в историята ни като Райна Княгиня – по метафора, заета от драмата в пет действия на Добри Войников – „Райна Княгиня“ (Браила, 1866 г.; 2-ро изд. – Браила, 1875 г.). И ако в паметта на българите тя е Райна Княгиня, то западни журналисти я наричат Българската Жана д'Арк, посочи д-р Рашева.

На 4 март 2024 г., от 18:00 ч., в Дома на писателя (ул. „Крали Марко“ 11), под наслов „Пролетно размразяване“ бе открит творческият ни сезон – 2024, с общо четене.

На 13 март 2024 г., от 17:30 ч., в Арт салона на Радио Варна (бул. „Приморски“ 22) бе премиерата на романа „Ключът на реката“ от Иван Доброгледски и Белла Донна (артистичен псевдоним на Донка Стоянова). Книгата представи д-р Ваня Колева. Прозвучаха откъси от романа, като думите на главната героиня Ния прочете Боряна Чалъкова, а на главния герой Явор – Валери Черналев. От множеството поздравления и отзивни заслужава да се отбележи изказването на Петър Стойков.

На 21 март 2024 г., от 18:00 ч., в Дома на писателя (ул. „Крали Марко“ 11) гостуваха автори от Сдружение „Бургаски писатели“: Мина Кръстева, Калина Телянова, Васил Люцканов, Гочо Гочев, които представиха свои творби и прирастия. Варненските и бургаските творци обмениха идеи и планове, създадоха се нови прия-

**ХРИСТО
НЕДЯЛКОВ**

**МОЯТ СВЕТИ
ГЕОРГИ**
На Георги Грънчаров

Изографисах го с плам
по моите си канони.
Кон-вихрогон галопира там,
копие островърхо змей гони.

В ореола моят лик,
решителен и ведър,
внушава: „По-твърд е от
челик

и от хилядолетен
кедър!“

Тази новопръкната иконопис
дано някого не подразни.
А да я приемат като сюрприз
и тук, и там людете разни.

И не с този пръхтящ ат,
а направо с 200 коня
по аутобан, не по пращен ад,
късмет, а не мираж ще гоня!

ОДА ЗА ПЕГАСА МИ

Сред модерни поети
да съм и аз,
разчитах много на моя Пегас.
Обрижих го с маркова сбруя,
ботуши със шпори успях

да обуя.
Ах, как му приляга юзда
на главата
с деликатни железата
във устата!
Едни криле остана само
да разтвори
и да литнем към поетичните
простори.

Но... не би!
Глезих го напрасно
с вносен зоб,
казано направо:

бях му като роб.
Летят над мен колеги
със Пегаси,
едва сдържам поривите
на яда си.

Все пак... яко забих шпори
и начаса Пегасът ми
проговори:
„Ти наблягаш на лукса

и храната,
а за мен най-важна е Свободата!
Не съм никакъв кон с капаци,
та с юздата да ми даваш знаци.
Запомни от мен това, човече:
без юзда се лети надалече!“

ВЕНЦИСЛАВ
БОЙЧЕВ

СКРОМНОСТ

За себе си какво ли да ви кажа?
Все пак за възрастта си доста
важа.

Не си говоря още сам – да се
похваля,
но не оставям да ме хвалят –
сам се хваля.

**ВЪРВИ, НАРОДЕ
ВЪЗРОДЕНИ!**

Пак водят те кретени.
Редуват се на смени.
Народе, за да си рахат,
бъди за тях електорат.

НАРЕЖДАНЕ

„Сваляйте го от креслото!
Ще ни прободете с перото!“
Ала никой не сколаса,
да го смъкне от Пегаса.

ТВОРЕЦ

Тъй невзрачен е на вид,
а всестранно е развит.
За написаното тачат го,
след изпитото все влачат го.

ПРОДУКТИВЕН

Даже на класиците се ежи,
иска всеки да го забележи –
и на едро пише той... ситнежи.

**МИШКАТА ИЗЯДЕ
КНИЖКАТА**

Промяна имат времената –
в компютъра са писмената.
А пишещата ми машина
от яд и старост се спомина.

**УЧЕНОТО СИ Е
УЧЕНО ...**

Този, който е грамотен,
няма да се труди потен –
днеска той е безработен.

И ТАМ

В библиотеката централна –
една история банална:
намират се и книги чисти,
че няма кой да ги прелисти.

ПЕРОТО

Символ е, в културата –
начело.
Книги пише, книга не прочело.

БЕЗГЛАГОЛИЦА
СЕМЕЕН ЖИВОТ

Сцени, сцени – цял театър,
и любов – от дъжд на вятър.

ПОЛИТИКА

Ту наляво, ту надясно,
а народът – все натясно.

**ПОЛИТИЧЕСКО
МЕНЮ**

Каша разнородни –
все с пари народни.

ПАРТИЙНА ТАКТИКА

Медии – с очи завързани,

изборите – в кърпа вързани.

НЕ САМО БУКВИТЕ

Как да бъдат гласни,
щом са несъгласни?

ХУМОРЪТ

Гладен няма да разсмее.
Сит не ще го проумее.

**ОПТИМИСТИЧНО
ЗА САТИРАТА**

Щом все избираме серсеми,
ще има и за нея теми.

Печатарска машина – Музей за нова история
на Варна (1878 – 1944)

**МАЯ
ЦЕКОВА**

Към бате Радой

Няма, братко, оправия,
пак снуват нов Месия –
най-почтен и благороден,
как поднася на тепсия
благинките на народа.
Кожата му да съдират,
пак търпи, не се нервира.
И таи в сърце надежда,
че ще му изпишат вежди.
От каква ли е порода,
толкоз търпелив народа!?

**НЕНЧО
ЧУКЛЕВ**

**Вопъл на
мечтата**

към своя суверен:

Заклевам те,
не ме споделяй,
не ме показвай
и не ме боготвори!
Остави ме жива
и обикновена
и само ти със мене говори!
За да се сбъдна.

Истинска любов
е само тази,
на която днес си казал
„Обичам те!“

Останалите са
или история

бях щастлив. Но накрая
всички потъваха. Чувството,
което изпитвах, е същото и
сега, когато се разделям с
нещо скъпо и мило. Потънала
гемийка...

Младостта знае всичко, и това
е много хубаво. Единственото
нещо, което със сигурност не
знае, е – колко скоро няма да я
има. 8.VIII.2018 г.

Животът не изисква от
тебе да проявяваш някакво
изключително достойнство
и да вършиш кой знае какви
велики дела. През повечето
време той е доволен просто да
искаш да останеш жив.

**БОРИСЛАВ
АРНАУДОВ**

РОШАВИ МИСЛИ

Думите създават картини в
главата ни. Иносказанието – и
образи... Всеки образ – гради
собствените си образи...

Когато пиша поезия –
избягвам мазните думи...
за да не ги накачат после
мухите...

Аз съм с твърд характер, но
сърцето ми не е...

Заради слънцето имам и
сенчеста страна.

Ако очите отсреща ви гледат
тъпо – не очаквайте да
доставят реална информация
на свързания с тях мозък...

Не питай излишно! Няма
смисъл...

Гледай винаги „да надминеш
себе си“. Сянката ти да бъде
зад теб. Слънцето да те огрява
отпред. Това значи, че си на
прав път!

В това човешко благо
повечето са потънали, защото
някой е стъпил на главата им.

или мечта.
*

Ако си безкрайно
свободен,
кой ще те намери,
за да те обича?
*

Дъгата е поезията на дъжда.
Иначе той е прозаик.
*

Поезията е да се удивиш. Най-
вече от себе си.
*

Повечето хора на тази Земя
могат спокойно да си живеят
и без поезия. Останалите
могат и без тази Земя.
*

Когато искаш да напишеш
нещо хубаво, трябва
постоянно да си представяш,
че то ще бъде прочетено от
любимия ти писател.

ФРАГМЕНТИ

Когато бях дете, пусках
корабчета от орехови
черупки по селските вадички
и рекички. Проследявах
с трепет пътя им, докато
потънат в някой бързей.
Когато се задържаха по-дълго,

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Д-р Ваня Колева – главен редактор

Станка Бонева, Валентин Димитров,
Петър Стойков, Турхан Расиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Вестник КИЛ („Култура, Изкуство, Литература“)

с благодарност приема дарения. Банковата ни сметка е:

BG64UNCR96601009650800 – UNCRBGSF – „Уникредит Булбанк“.

Издателство МС ООД, Печат: Разград, „Полиграф“ ООД

месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

Адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. „Крале Марко“ 11,
e-mail: kil2009@abv.bg, sdrujeniepisatelivarna.bg

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа
на Фонд „Култура“ на Община Варна.

Вестникът се издава с подкрепата на дарители